



PRIROČNIK ZA DRŽAVLJANSKE PRAVICE MLADOLETNIKOV BREZ SPREMSTVA

Delovni paket 4:
Civilhood priročniki
Poročilo 4.1

civilhood



Ta priročnik je nastal v okviru evropskega projekta Civilhood: Izboljšanje prehoda mladoletnikov brez spremstva v zgodnjo odraslost s pomočjo državljanske vzgoje in vključevanje na trg dela, financiral pa ga je Sklad za azil, migracije in vključevanje Evropske unije. Izražena stališča ne predstavljajo stališč Evropske komisije Evropske unije, ki ne more biti odgovorna za kakršne koli trditve, ki izhajajo iz vsebine tega dokumenta.



**Sofinancira
Evropska unija**

Priročnik za državljanske pravice mladoletnikov brez spremstva

Delovni paket 4:
Civilhood priročniki
Poročilo 4.1



"The project CIVILHOOD is funded by the European Union's Asylum, Migration and Integration Fund."

civilhood

Kazalo vsebine

Uvod	5
Pomembne pravne informacije	5
Zakonske pravice in obveznosti	5
Zakonske pravice mladoletnikov brez spremstva	6
Zakonske obveznosti mladoletnikov brez spremstva	6
Razumevanje demokracije.....	7
Razumevanje razlik med pravniki in političnimi sistemi	8
Pravni sistemi	8
Politični sistemi	10
Spoznavanje Evropske unije	12
Kaj je Evropska unija	12
Evropske vrednote.....	12
EU: kako deluje?.....	14
EU in vaše pravice	16
Biti aktiven državljan v demokratični družbi	17
Kulturne norme.....	19
Integracija trga dela	22
Osnove o trgu dela	22
Osnove o pogodbah o zaposlitvi	23
Iskanje zaposlitve	26
Dopolnitev polnoletnosti – 18. leta: kaj sledi.....	29
Informacije za posamezne države	30
Avstrija.....	30
Nastanitev in materialni pogoji za sprejem.....	30
Zaposlovanje	31
Zdravstvena oskrba	31
Socialna pomoč.....	32

Ciper	34
Nastanitev in materialni pogoji za sprejem.....	34
Zaposlovanje	35
Zdravstvena oskrba	36
Socialna pomoč.....	37
Grčija.....	38
Nastanitev in materialni pogoji za sprejem.....	38
Zaposlovanje	39
Zdravstveno varstvo	39
Socialna pomoč.....	39
Italija.....	42
Nastanitev in materialni pogoji za sprejem.....	42
Zaposlovanje	43
Zdravstveno varstvo	44
Slovenija	47
Nastanitev in materialni pogoji za sprejem.....	47
Zaposlovanje	47
Zdravstvena oskrba	48
Socialna pomoč.....	48

Uvod

Priročnik za državljansko zaščito mladoletnikov brez spremstva je bil pripravljen v okviru 4. delovnega paketa projekta Civilhood. Glavni cilj tega priročnika je biti svetilnik podpore mladoletnikom brez spremstva pri njihovem ključnem prehodu v zgodnjo odraslost. Namenjen je opolnomočenju teh mladih posameznikov z bistvenimi znanji s področja državljanske vzgoje in zaposljivosti ter jih oboroži z znanjem, ki ga potrebujejo za samozavestno uveljavljanje svojih pravic. Priročnik je sestavljen iz dveh sestavnih delov: izčiščenega povzetka obsežnega programa usposabljanja našega projekta, prilagojenega edinstvenim potrebam migrantov, in vodnika po posameznih državah, ki vsebuje neprecenljive informacije za vsako posamezno pot. Ker sta dostopnost in trajnost osrednjega pomena, bo to gradivo na voljo v devetih jezikih (angleščini, nemščini, grščini, italijanščini, slovenščini, francoščini, arabščini, perzijsčini in urduščini) in prek spletne platforme, kar bo zagotovilo njegov trajni učinek še dolgo po zaključku projekta.

Pomembne pravne informacije

V prvem poglavju boste izvedeli pomembne informacije o strukturi države gostiteljice, v kateri se nahajate, in o strukturi Evropske unije, saj trenutno živite na njenem ozemlju.

Pravne pravice in obveznosti

Zakonske pravice so posebna pravila, ki določajo, kaj ljudje lahko in česa ne smejo početi, in so določene in zaščitene z zakoni, kot so zakoni države in mednarodni sporazumi. Te pravice zagotavljajo, da so vsi obravnavani pravično in imajo določene svoboščine. Te pravice se lahko razlikujejo glede na državo in njene posebne zakone. Če poznate svoje zakonske pravice, se boste lažje zavzeli zase in sprejemali pametne odločitve o svojem življenju.

Preučimo nekatere od teh pravic:

Pravne obveznosti so pravila, **ki določajo**, kaj morajo ljudje storiti, in odgovornosti, ki jih imajo v skladu z zakonom. Te dolžnosti so lahko na primer plačevanje davkov, upoštevanje prometnih predpisov ali spoštovanje idej in stvaritev drugih ljudi. Če veste, kaj morate storiti v skladu z zakonom, se lahko izognete težavam z zakonom in poskrbite za svojo varnost.

Tako kot upoštevanje pravil igre ali igranje s prijatelji tudi zakonske pravice in obveznosti pomagajo izboljšati svet za vse!

Preučimo nekatere od teh pravic:

Pravica do izobraževanja: Predstavljajte si, da imate prijatelja z imenom Alex. Alex ima pravico hoditi v šolo in se učiti novih stvari. Če bi kdo Alexu poskušal preprečiti, da bi hodil v šolo, bi bilo to narobe, saj je to pravica!

Svoboda govora: Pomislite na svojo najljubšo knjigo. O njej lahko govorite in svoje misli delite z drugimi. To je vaša pravica, da poveste, kar mislite, če s svojimi besedami nikogar ne prizadenete.

Pravica do igranja: Ko se greste igrat v park, je to tudi vaša pravica. Lahko se zabavate in ste srečni, saj imate pravico do uživanja prostega časa.

Zelo pomembno je poznati pravila in obveznosti. Zakaj:

- pomoč pri pravnih zadevah: Poznavanje pravil lahko olajša ravnanje z zakoni. Če se zavedate svojih pravic, lahko sprejemate dobre odločitve in poiščete pomoč odvetnika, ko jo potrebujete.
- Izogibajte se težavam: Razumevanje, kaj morate storiti po zakonu, vas lahko obvaruje težav.
- Pridobite, kar potrebujete: Če poznate pravila, lahko dobite stvari, ki jih potrebujete, na primer odhod v šolo ali obisk pri zdravniku. Če pa pravil ne poznate, boste morda težko prišli do teh stvari, kar ni dobro.

Zakonske pravice mladoletnikov brez spremstva:

Otroci brez spremstva imajo posebne pravne pravice in obveznosti, ki so namenjene njihovi zaščiti in podpori. Vendar so te odvisne od njihovega položaja pri selitvi v novo državo. Pomembno je, da vedo, kakšen je njihov položaj in katere stvari morajo upoštevati.

Tukaj je nekaj primerov:

- ✓ Pravica do izobraževanja: V številnih državah imajo mladoletniki brez spremstva pravico do obiskovanja šole kot vsi otroci in do izobraževanja. To jim pomaga pri učenju in razvoju, da imajo v prihodnosti boljše možnosti.
- ✓ Pravica do skrbnika ali zastopnika: Mladoletniki brez spremstva imajo pogosto pravico do skrbnika ali osebe, ki skrbi za njihove interese. Ta oseba jim pomaga pri sprejemanju pomembnih odločitev in skrbi za njihovo dobro počutje.
- ✓ Pravica do dostopa do storitev zdravstvenega varstva: to lahko vključuje preventivno oskrbo, zdravljenje in pomoč na področju duševnega zdravja. Za te otroke je ključnega pomena, da izvedo, kako lahko uporabljajo te storitve, in razumejo, kaj lahko pričakujejo.
- ✓ Otrokove pravice: V državi, v kateri se nahajata, morda veljajo pravila za zaščito otrok, ki zagotavljajo, da so otroci varni pred poškodbami in da se z njimi dobro ravna.

Pravne obveznosti mladoletnikov brez spremstva

Po drugi strani pa je treba upoštevati nekatere obveznosti:

- ✓ Spoštovanje zakonov: Tako kot vsi ljudje morajo tudi mladoletniki brez spremstva spoštovati zakone države, v kateri se nahajajo. To pomeni, da ne smejo početi stvari, ki so v nasprotju s pravili.

- ✓ Spoštovanje avtoritet: Mladoletniki brez spremstva morajo spoštovati odrasle, ki skrbijo zanje, kot so socialni delavci, skrbniki ali rejniki. To pomaga ustvariti pozitivno in varno okolje.
- ✓ Sodelovanje v pravnih postopkih: Če potekajo pravni postopki, ki vključujejo otroka, kot so prošnje za azil ali sodne obravnave, je otrok morda dolžan sodelovati in sodelovati.
- ✓ Obiskuje šolo: Če obstaja možnost obiskovanja šole, so mladoletniki brez spremstva pogosto dolžni redno obiskovati šolo, tako kot drugi otroci njihove starosti.
- ✓ Obveščanje organov: Mladoletniki brez spremstva morajo odgovorne odrasle obvestiti o svojih potrebah, pomislekih in morebitnih spremembah svojega položaja, da lahko dobijo pravo pomoč.

Ne pozabite, da so te pravice in obveznosti namenjene temu, da se za mladoletnike brez spremstva poskrbi, da so zaščiteni in da imajo najboljše možnosti za svetlo prihodnost.

Razumevanje demokracije

Beseda demokracija izhaja iz grških besed „demos“, ki pomeni ljudstvo, in „kratos“, ki pomeni oblast, zato si demokracijo lahko predstavljamo kot „oblast ljudstva“: način vladanja, ki je odvisen od volje ljudi. Danes obstaja toliko različnih oblik demokracije, kolikor je na svetu demokratičnih narodov.

Vrste demokracije: Demokracija je lahko neposredna ali posredna.

V **neposredni** demokraciji imajo vsi pravico, da skupaj sprejemajo zakone. Sodoben primer neposredne demokracije je referendum, ki je ime za način sprejemanja zakona, pri katerem o njem glasujejo vsi člani skupnosti. Neposredne demokracije se običajno ne uporabljajo za vodenje držav, temveč za sprejemanje pomembnih odločitev, za katere je potrebno mnenje javnosti

V **posredni** ali predstavniški demokraciji ljudje izberejo predstavnike, ki v njihovem imenu sprejemajo zakone. Ti ljudje so lahko župani, člani sveta, poslanci parlamenta ali drugi državni uradniki. To je veliko pogostejša vrsta demokracije.

Noben sistem ni popolnoma enak in nobenega sistema ni mogoče jemati kot „model“. Danes je na svetu veliko različnih vrst demokracije. Nekatere imajo predsednike, druge parlamente, nekatere so velike države, druge majhne. Nekatere demokracije imajo celo kralje ali kraljice!

Vsem tem sodobnim demokracijam pa je skupno to, da zakonov ne sprejemajo vsineposredno. Namesto tega imajo volitve, na katerih ljudje izberejo druge, da sprejemajo odločitve namesto njih. Temu pravimo „predstavniška demokracija“.

Ključna načela demokracije

„Pravna država“ je zelo pomembno pravilo, ki pravi, da nihče, niti ljudje, ki imajo moč, ne smejo početi, kar hočejo. Vsi morajo upoštevati pravila in biti pošteni do drugih. To je nekako tako, kot če bi igrali igro, v kateri morajo vsi upoštevati ista pravila in nihče ne more spreminjati pravil samo zato, da bi zmagal. To pomaga zagotoviti, da so vsi obravnavani pravično ter da so odločitve vlade pravične in da sledijo pravi načelom.

„Enakost pred zakonom“ je posebno pravilo, ki pravi, da vas mora zakon obravnavati enako ne glede na to, kdo ste ali od kod prihajate. Ni pošteno, da so nekateri ljudje obravnavani boljše ali slabše samo zato, ker so takšni, kot so. V pravični in demokratični družbi bi morali biti vsi obravnavani prijazno in spoštljivo, nihče pa ne bi smel biti obravnavan nepravilno zaradi stvari, kot so barva kože, verski status ali kraj rojstva.

„Svoboda izražanja“ pomeni pravico, da izrazite svoje mnenje in svoje misli delite z drugimi. Ne gre le za to, da si mislimo svoje misli, temveč da lahko o njih tudi govorimo, ne glede na to, kakšne so te misli. To pomeni, da lahko poveste, kar menite, ne da bi se znašli v težavah ali bili prisiljeni molčati. To je pomemben del svobodne in odprte družbe, v kateri se slišijo in spoštujejo ideje vseh.

Razumevanje razlik med pravnimi in političnimi sistemi

Pravni sistemi

V državi sodelujejo tri pomembne veje oblasti: voditelji, ki sprejemajo odločitve (**izvršna oblast**), oblikovalci predpisov (**zakonodajna oblast**) in sodniki (**sodna oblast**), ki skrbijo, da je vse pravično.

1. Izvršilna veja oblasti - voditelji:

O izvršilni veji oblasti razmišljajte kot o kapetanu ekipe in njegovih pomočnikih. Vodja se običajno imenuje predsednik (ali v nekaterih državah predsednik vlade). Sprejema pomembne odločitve za državo, na primer o tem, katere igre naj se igrajo in kako poskrbeti za varnost vseh.

2. Zakonodajna veja oblasti - oblikovalci pravil:

Predstavljajte si zakonodajno vejo oblasti kot skupino ljudi, ki ustvarjajo zakone. V Združenih državah Amerike se ta skupina imenuje kongres in je sestavljena iz dveh skupin: senata in predstavniškega doma. V drugih državah se imenuje parlament.

3. Sodna veja oblasti - sodniki:

Sodna veja oblasti so sodniki, ki delajo na sodiščih. Če nekdo prekrši pravila in stori nekaj, kar je v nasprotju z zakonom, sodniki odločijo, kaj se mu bo zgodilo.

V svetu je veliko različnih načinov, kako so države vzpostavile svoje pravne sisteme. Dve glavni vrsti sistemov se imenujeta „civilno pravo“ in „običajno pravo“.

- 1. Sistem civilnega prava:** V državah s civilnopравnim sistemom so zakoni običajno zapisani v podrobnih zakonikih in statutih. Te zakone oblikuje vlada in so pogosto precej specifični. Ko sodniki sprejemajo odločitve v civilnopравnih sistemih, se pogosto sklicujejo neposredno na te kodekse, da bi ugotovili, kaj zakon pravi o določeni situaciji. Sistemi civilnega prava so razširjeni v številnih evropskih državah in drugih delih sveta.
- 2. Sistem običajnega prava:** Na drugi strani se sistemi običajnega prava bolj opirajo na predhodne sodne odločbe in precedense. Sodniki v teh sistemih pri sprejemanju odločitev upoštevajo pretekle primere s podobnimi vprašanji. Ideja je, da lahko odločitve, sprejete v preteklosti, usmerjajo odločitve, sprejete vsedanosti. Sistemi običajnega prava so pogosto prisotni v državah, ki so bile nekoč del britanskega imperija, kot so Združeno kraljestvo, Združene države Amerike in Kanada.

Čeprav obstaja veliko načinov vzpostavitve pravnega sistema, jih večina spada v eno od teh dveh kategorij: civilno pravo ali običajno pravo. Vsak sistem ima svoj način delovanja, vendar je cilj obeh zagotoviti pošten in pravičen način reševanja pravnih vprašanj.

Tukaj je nekaj ključnih razlik med temi sistemi in drugimi obstoječimi različicami:

Civilno pravo	Splošno pravo
<p>Pogosto ga najdemo v celinski Evropi in številnih drugih delih sveta, vključno z Latinsko Ameriko in Azijo. Temelji na pisnih zakonih ali kodeksih, ki opisujejo splošna načela in posebna pravila za različna področja prava.</p>	<p>Večinoma se uporablja v državah z britansko kolonialno zgodovino, kot so Združeno kraljestvo, Združene države Amerike, Kanada, Avstralija in Ciper. V veliki meri se opira na predhodne sodne odločbe (precedens) in zakone. Precedenti, ki jih določijo višja sodišča, so zavezujoči za nižja sodišča in služijo kot podlaga za prihodnje odločitve.</p>
<p>Pravni zakoniki so obsežne zbirke zakonov, ki pokrivajo različna področja prava. Sodniki razlagajo in uporabljajo pravo v skladu s temi zakoniki.</p>	<p>Zakoni se pogosto oblikujejo z razlagami za vsak primer posebej, sodniki pa s svojimi odločitvami oblikujejo pravna načela.</p>

Ta pravila so lahko v vsaki državi nekoliko drugačna, saj imajo svoje tradicije in načine delovanja.

V nekaterih krajih veljajo še bolj posebna pravila, imenovana „versko pravo“. Eno od teh posebnih pravil se imenuje „šariat“ in je večinoma povezano z religijo islam. Uganite kaj? Tudi druge religije imajo svoja posebna pravila in lastne verske pravne sisteme. V Indiji hindujsko osebno pravo ureja zadeve, povezane s poroko, razvezo, dedovanjem in posvojitvijo med hindujci. Na te zakone vplivajo hindujske verske tradicije. V nekaterih državah z budistično večino lahko budistična pravna načela vplivajo na nekatere vidike pravnega sistema, zlasti na vprašanja, povezana z družino in zakonsko zvezo.

Smešno je, da so ta pravila, čeprav izhajajo iz religij, v različnih državah lahko nekoliko drugačna. Šeriatsko pravo se lahko v različnih državah uporablja različno. Tako lahko v nekem kraju ta pravila upoštevajo na en način, v drugem pa nekoliko drugače. V nekaterih krajih nimajo samo enega sklopa pravil, ampak kar dva! Imajo redna pravila, podobna tistim, ki jih običajno upoštevamo mi, in posebna verska pravila. Če je težava v zvezi z običajnimi stvarmi, se obrnejo na eno vrsto sodišča, če pa gre za verske stvari, se obrnejo na drugo vrsto sodišča. Civilna sodišča obravnavajo določene vrste zadev, šeriatska sodišča pa civilne in verske zadeve. To kaže, kako se lahko pravni sistemi prilagodijo potrebam svojih družb.

Ali ste vedeli?

V Grčiji, Avstriji, Italiji in Sloveniji velja sistem civilnega prava.

Ciper je primer države skupnega prava: Ciper ima pravni sistem, sestavljen iz različnih delov. Pomemben del temelji na „običajnem pravu“, ki je kot zbirka pravil in odločitev, ki so jih sčasoma sprejeli sodniki.

Sedaj se odpravimo v Afganistan, Sirijo in Pakistan, kjer je pravni sistem nekoliko drugačen! V vseh teh državah je pravni sistem sestavljen iz različnih elementov. Predstavljajte si ga kot pisan mozaik z različnimi vzorci. Velik del je nekaj, kar se imenuje „islamsko pravo“ ali „šeriatsko pravo“. Predstavljajte si ga kot knjigo naukov, ki ljudi usmerjajo, kako naj živijo.

Politični sistemi

Vsaka država ima svoj edinstven politični okvir in strukturo upravljanja, ki so jo oblikovalinjenazgodovina, ustava in politični razvoj.

Razlike v upravljanju: Različne države imajo svoje edinstvene načine vodenja politike, vključno s tem, kako sprejemajo odločitve in kdo ima v rokah oblast.

Politična kultura: Vsaka država ima svoj sklop političnih prepričanj in vrednot, ki so se izoblikovale na podlagi njene zgodovine, tradicije in tega, kar se jim zdi pomembno v politiki.

Institucionalne razlike: Institucionalne razlike: način oblikovanja vlad se lahko razlikuje. Nekatere države imajo na primer parlamente, druge predsednike, nekatere pa oboje. Razlikujejo se lahko tudi vloge in pristojnosti teh uradnikov.

Zgodovinski vpliv: Način, kako politični sistem države deluje danes, je pogosto posledica njene preteklosti. Stvari, kot so pretekle monarhije, diktature ali tuje vladavine, lahko trajno vplivajo na način upravljanja države.

Unitarna in federalna država sta dva različna načina, kako lahko država organizira svojo vlado in razdeli oblast med regije ali države. Poglejmo, kaj to pomeni:

1. Enotna država:

- V unitarni državi ima osrednja ali nacionalna vlada večino moči in oblasti.
- Lokalne oblasti, kot so zvezne države ali province, imajo omejeno avtonomijo.
- Osrednja vlada sprejema večino pomembnih odločitev in lahko po potrebi spremeni ali ukine lokalne oblasti.
- Primeri unitarnih držav so Italija, Grčija, Ciper in Slovenija.

2. Zvezna država:

- V zvezni državi si moč in oblast delijo osrednja ali nacionalna vlada in regionalne vlade, pogosto imenovane zvezne dežele ali province.
- Vsaka raven oblasti ima svoje pristojnosti in odgovornosti, pri nekaterih zadevah pa si delijo pooblastila.

- Primeri zveznih držav so Avstrija, Združene države Amerike, Kanada in Nemčija.

Poenostavljeno povedano, v unitarni državi je močna osrednja vlada, ki nadzoruje večino stvari, v zvezni državi pa si oblast delijo osrednja vlada in posamezne regionalne vlade.

Vendar pa obstajajo tudi druge razlike in različne oblike političnih sistemov, ki temeljijo natem, kako je strukturirana izvršilna veja oblasti (vodja vlade) in kakšen je njen odnos z zakonodajno vejo oblasti.

Tukaj je nekaj ključnih razlik med različnimi političnimi sistemi:

	Grčija, Italija, Slovenija	Avstrija, Pakistan	Egipt	Afganistan	Sirija
Vrsta vlade	Parlamentarna republika	Zvezna parlamentarna republika	Polpredsedniški sistem	Islamska republika	predsedniški sistem
	V parlamentarni republiki je vodja države, podobno kot predsednik ali kralj ali kraljica, večinoma ceremonialen. Dejansko moč za sprejemanje odločitev ima parlament, skupina izvoljenih predstavnikov, ki jih izberejo ljudje.	Država je razdeljena na manjše regije in vsaka regija ima nekaj pristojnosti za sprejemanje lastnih pravil. Vse regije sodelujejo v nacionalnem parlamentu.	V polpredsedniškem sistemu sta dva voditelja: predsednik in predsednik vlade. Predsednik se običajno ukvarja z velikimi zadevami, kot so zunanje zadeve, medtem ko predsednik vlade skrbi za vsakodnevne zadeve.	To je vrsta vlade, v kateri zakoni in pravila temeljijo na določeni religiji, na primer na islamu. Voditelji pri sprejemanju odločitev upoštevajo te verske zakone.	V predsedniškem sistemu je vodja, imenovan predsednik, odgovoren za sprejemanje pomembnih odločitev. Običajno je izvoljen ločeno od parlamenta in ima veliko moč.

Kot lahko vidite, imajo države lahko različne pravne sisteme, vendar enako politično ureditev!



Spoznavanje Evropske unije

V tem poglavju bomo spoznali glavna dejstva o Evropski uniji.

Kaj je Evropska unija

Evropska unija je edinstveno partnerstvo med 27 evropskimi državami, imenovanimi države članice ali države EU. Skupaj pokrivajo večji del evropske celine. V EU živi približno 447 milijonov ljudi, kar je približno 6 % svetovnega prebivalstva. Državljeni držav EU so tudi državljani EU.

EU si že več kot 60 let prizadeva za mir, blaginjo in dobro počutje svojih državljanov. Od šestih držav ustanoviteljic - ali držav članic - v petdesetih letih prejšnjega stoletja se je razvila v Unijo 27 držav s skoraj 448 milijoni prebivalcev.

Evropske vrednote

Ste že kdaj slišali besedno zvezo „Združeni v raznolikosti“? To je geslo EU, ki povzema njene vrednote. Čeprav ima vsaka država EU svojo kulturo, jezik in tradicijo, imajo vse enake skupne vrednote, ki jih morajo spoštovati kot članice Evropske unije. Temeljna vrednota, ki združuje vse države EU, je demokracija. To pomeni, da so lahko članice EU le demokratične države. Druge vrednote, ki so skupne vsem državam EU, so spoštovanje človekovega dostojanstva, svoboda, enakost, pravna država in spoštovanje človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Za te vrednote smo se borili dolga leta in so oblikovale družbo, v kakršni živimo danes. Vrednote EU so določene v pogodbah EU in **Listini Evropske unije o temeljnih pravicah**. To sta pomembni pravni besedili, ki so ju potrdile vse države EU in ju morajo zato spoštovati. Pogodbe

EU vsebujejo pravila, ki usmerjajo delo EU. Občasno se spreminjajo, na primer, ko se pridružijo nove države ali ko se spremeni način delovanja EU. Najnovejša pogodba je Lizbonska pogodba, ki je bila podpisana leta 2007 v portugalski prestolnici.

Evropsko zastavo sestavlja 12 zlatih zvezd v krogu na modri podlagi. Evropska unija (ki se je takrat imenovala Evropska gospodarska skupnost) jo je sprejela leta 1984 in zdaj plapolata nad stavbami, parki in spomeniki po vsej Evropi. Število zvezd se nikoli ne spremeni - vedno jih je 12. Simbolizirajo enotnost, solidarnost in harmonijo med Evropejci.



Države EU ne združujejo le skupne vrednote in simboli, temveč so se dogovorile tudi o ciljih, ki usmerjajo delo Evropske unije kot celote. Ko voditelji EU sprejemajo skupne odločitve za vse države EU, so pozorni na te cilje, da bi vse države EU ostale enotne.

Osem ciljev Evropske unije

1. Ekonomska in monetarna unija
2. Spoštovanje evropskih kultur in jezikov.
3. Solidarnost med državami EU
4. Znanstveni in tehnološki napredek

5. Socialna vključenost in enakost
6. Močna in trajnostna evropska gospodarstva
7. Svoboda, varnost in pravičnost
8. Mir, spodbujanje vrednot EU in blaginja vseh.

EURO

Veliko držav EU ima tudi skupno valuto - evro. Danes je 19 držav EU svoje nacionalne valute nadomestilo z evrom, vsak dan pa ga uporablja več kot 340 milijonov ljudi. Te države skupaj tvorijo euroobmočje.

EU: kako deluje?

Kdo so ključni akterji v EU?

Evropske države so se jasno dogovorile, kaj naj Evropska unija stori in česa ne; cilj je, da EU ukrepa le, če je cilj mogoče bolje doseči na ravni EU kot na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni. Pravila so opredeljena v pogodbah EU.

Poglejmo institucije EU!

EVROPSKI PARLAMENT: glas državljanov EU.

Kje se nahaja? V Strasbourgu (Francija), Bruslju (Belgija) in Luksemburgu (Luksemburg).

Kdo dela tam? 705 poslancev Evropskega parlamenta. Poslanci Evropskega parlamenta niso razvrščeni po državljanstvu. Pripadajo skupinam iz več držav, ki imajo podobna politična stališča. Zastopajo državljane držav EU. Vsakih pet let jih neposredno izvolijo državljani EU. Število poslancev Evropskega parlamenta, ki zastopajo posamezno državo, je odvisno od števila prebivalcev te države.

Kaj počne?

- ↳ Evropski parlament razpravlja o zakonodaji EU in jo sprejema skupaj s Svetom Evropske unije.
- ↳ Skupaj s Svetom Evropske unije odloča o proračunu EU.
- ↳ Spremlja pravilno porabo sredstev EU in nadzoruje druge institucije EU, zlasti Evropsko komisijo.
- ↳ Izvoli predsednika Evropske komisije ter ima pravico odobriti in razrešiti celotno Evropsko komisijo.

EVROPSKI SVET: predstavlja najvišjo raven političnega sodelovanja med državami EU.

Kje se nahaja? V Bruslju (Belgija).

Kdo dela tam? Voditelji držav in vlad vseh držav EU, ki jim predseduje predsednik. Kaj počne?

Evropski svet določa glavne prednostne naloge in splošne politične usmeritve EU, vendarne sprejema zakonov. To je naloga Evropskega parlamenta in Sveta Evropske unije. Njegovi sestanki se imenujejo vrhovi in potekajo v Bruslju vsaj štirikrat na leto.

SVET EVROPSKE UNIJE: predstavlja vlade držav EU.

Kje se nahaja? V Bruslju (Belgija).

Kdo dela tam? Ministri iz vseh držav EU. V EU zastopajo interese svojih držav. Glede na področje, o katerem se razpravlja, je določeno, kateri minister se mora udeležiti sestanka. Če gre za srečanje o onesnaževanju, se bodo sestali ministri za okolje iz vseh držav EU. Če je tema kmetijska, se bodo sestanka udeležili ministri, pristojni za kmetijstvo, in tako naprej.

Kako deluje predsedstvo? Države EU izmenično predsedujejo zasedanjem, pri čemer ena država Svetu predseduje 6 mesecev.

Kaj počne?

- ↳ Svet Evropske unije razpravlja o zakonodaji EU in jo sprejema skupaj z Evropskim parlamentom.
- ↳ Skupaj z Evropskim parlamentom odloča o proračunu EU.
- ↳ Opredeljuje in izvaja zunanjo in varnostno politiko EU. Na primer, odloča o mednarodnih sporazumih in širitvah EU.

EVROPSKA KOMISIJA: spodbuja splošne interese EU.

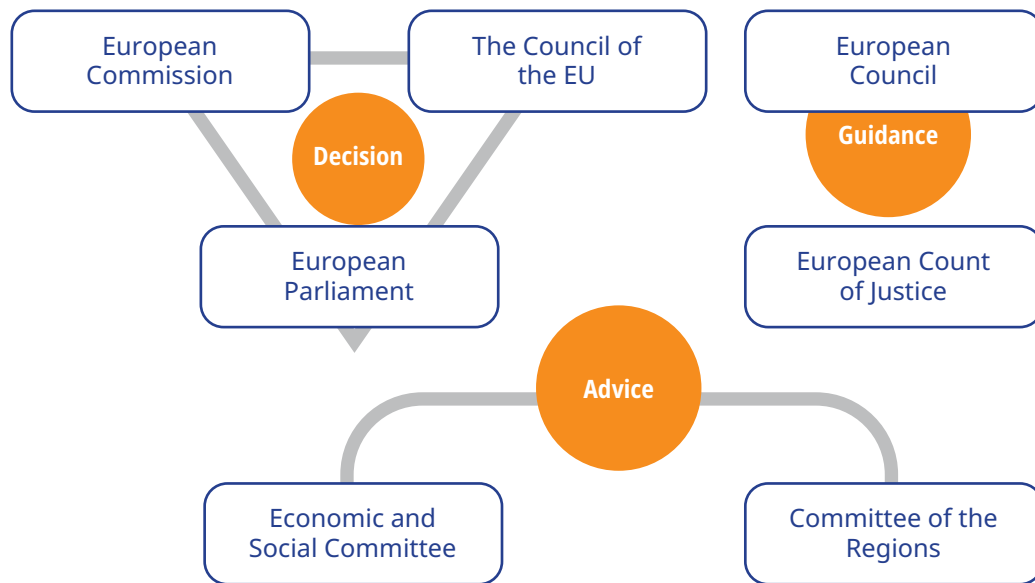
Kje se nahaja? V Bruslju (Belgija).

Kdo dela tam? En predsednik in 26 komisarjev. Vsaka država EU imenuje enega komisarja, ki ga mora potrditi Evropski parlament. Njihova naloga ni zastopanje stališč svoje države, temveč delo v skupnem interesu EU, pri čemer je vsak komisar odgovoren za določeno področje dejavnosti EU.

Kaj počne?

- ↳ Evropska komisija je odgovorna za načrtovanje, pripravo in predlaganje novih zakonov EU, vključno s proračunom EU.
- ↳ Upravlja in izvaja politike EU ter izvršuje proračun.
- ↳ Zagotavlja, da države EU spoštujejo evropsko zakonodajo.
- ↳ Skupaj z Evropsko službo za zunanje delovanje predstavlja EU po vsem svetu.

Poleg teh glavnih institucij obstajajo tudi drugi organi in agencije, ki imajo pomembno vlogo pri delovanju EU, na primer Sodišče Evropskih skupnosti.



EU in vaše pravice:

EU zagotavlja vrsto temeljnih pravic. Spoštovanje temeljnih pravic je skupna vrednota EU in njenih držav članic ter usmerja delovanje EU znotraj in zunaj njenih meja.

Življenje v EU prinaša nekatere pomembne pravice in ugodnosti, kot so te:

- Zaščiten sem pred diskriminacijo na kakršni koli podlagi, vključno s spolom, raso, vero, etničnim ali socialnim poreklom, invalidnostjo, starostjo ali spolno usmerjenostjo;
- Imam pravico do varstva svojih osebnih podatkov;
- Zaradi strogega varstva potrošnikov v EU lahko brez skrbi nakupujem prek spleta in iz katere koli države EU;
- Moje zdravje in dobro počutje varujejo strogi okoljski standardi EU, kot so zakoni o kakovosti zraka in čisti vodi.

Prav tako imate pravico, da v enem od 24 uradnih jezikov EU vložite peticijo pri Evropskem parlamentu, se obrnete na evropskega varuha človekovih pravic in pišete katerikoli instituciji EU.

Ali ste vedeli? Listina EU o temeljnih pravicah združuje vse osebne, državljske, politične, ekonomske in socialne pravice, ki jih imajo ljudje v EU. Te pravice so zagotovljene v državah EU in povsod, kjer se uporablja pravo EU, ter vključujejo človekovo dostojanstvo, svobodo izražanja in združevanja, pravico do nediskriminacije, pravico do azila in pravico do poštenega sojenja.

Biti aktiven državljan v demokratični družbi.

Biti aktiven državljan je zelo pomembno za demokracijo. Če se ljudje vključujejo in sodelujejo pri odločitvah v svoji skupnosti, je njihova družba močna in zdrava.

Z glasovanjem, sodelovanjem v razpravah ali s pomočjo pri skupnostnih projektih se vaš glas sliši in vaša soseska, mesto ali država postane še boljša. To je, kot da bi posadili semena dobrote in opazovali, kako vaša skupnost uspeva in raste.

Najbolj očitna načina aktivnega sodelovanja v procesih odločanja sta volitve ali kandidiranje za položaj in postati predstavnik ljudstva. Vendar pa demokracija pomeni veliko več kot le glasovanje in obstajajo številni drugi načini sodelovanja v politiki in vladi. Učinkovito delovanje demokracije je pravzaprav odvisno od tega, da navadni ljudje čim bolj uporabljajo ta druga sredstva.

Tukaj je nekaj idej:

- ✓ Prostovoljec: Prostovoljno delo v neprofitnih organizacijah, dobredelnih organizacijah ali skupinah skupnosti za podporo različnih namenov, kot so izobraževanje, zdravstveno varstvo, ohranjanje okolja ali pomoč ob nesrečah.
- ✓ Pridružite se skupnostnim skupinam: Vključitev v skupnostno skupino je odličen način za vključevanje v lokalne zadeve in prizadevanje za pozitivne spremembe.

Skupine skupnosti se lahko osredotočajo na številna vprašanja, kot so ohranjanje okolja, socialna pravičnost ali izobraževanje.

- ✓ Sodelovanje z javnimi uslužbenci: Bodite obveščeni o tem, kaj se dogaja, o čem se odloča „v imenu ljudstva“. Državljeni so lahko dejavni tudi tako, da sodelujejo s svojimi izvoljenimi predstavniki in javnimi uradniki. To lahko vključuje udeležbo na javnih srečanjih, pisanje pisem ali elektronskih sporočil ali sodelovanje na javnih posvetovanjih.

V nadaljevanju najdete nekaj učinkovitih primerov, ki kažejo, kako lahko vplivate na javne politike:



Sodelovanje na ravni EU:

Evropska državljanska pobuda državljanom EU omogoča, da vplivajo na politike EU tako, da na evropski dnevni red uvrstijo vprašanja, ki so zanje najpomembnejša. Ljudje lahko predlagajo zakone, če zberejo milijon podpisov iz vsaj sedmih držav članic EU.

In to na mednarodni ravni:

Gibanje Petki za prihodnost

Namen gibanja je širiti informacije o tem, da se naš planet sooča z veliko težavo, imenovano podnebne spremembe. Do tega pride, ko se temperatura na Zemlji zaradi prevelikega onesnaževanja in načina rabe energije poveča. Gibanje Petki za prihodnost želi, da bi voditelji, vlade in podjetja sprejeli boljše odločitve za naš planet. Ti mladi aktivisti z govorjenjem in pohodi spodbujajo vse, da razmišljajo o načinih za zmanjšanje onesnaževanja in varčevanje z energijo ter ohranitev planeta za prihodnje generacije. Otroci iz različnih držav se združijo, da bi bili njihovi glasovi še glasnejši in močnejši - to je po vsem svetu! Tako kot vi hodite v šolo, da bi se učili, si tudi ti mladi junaki včasih vzamejo odmor, da pokažejo, kako resno mislijo z varovanjem okolja. Organizirajo



stavke in proteste, da bi odraslim povedali, da morajo ukrepati. ‚Petki za prihodnost‘ kažejo, da so njihova dejanja pomembna, čeprav so mladi. Dokazujejo, da si lahko vsakdo, ne glede na starost, prizadeva za pozitivne spremembe.

#MeToo

Gibanje #MeToo je močan primer, kako lahko pobude, ki jih vodijo državljani, pomembno vplivajo na skupnosti in družbe. #MeToo je kot velika skupina ljudi, ki se upirajo nečemu slabemu, imenovanemu spolno

nadlegovanje in napadi. Začelo se je s posebnim hashtagom (#MeToo) na internetu,



kjer so ljudje, zlasti ženske, delili svoje zgodbe o tem. Tej skupini se je pridružilo veliko ljudi in zdaj je razširjena po vsem svetu! Želijo pomagati tistim, ki so jih te slabe stvari prizadele. Včasih ljudje o tem ne govorijo, ker jih je strah ali jim je nerodno, vendar #MeToo pravi: „V redu je, da poveste svojo zgodbo, in podprli vas bomo.“ Z deljenjem svojih zgodb ljudjespoznajo, da niso sami, in to jim pomaga, da se počutijo bolje. Zaradi #MeToo nekateri kraji sprejemajo nova pravila za boljšo zaščito ljudi, na primer izvajajo nove politike na delovnem mestu. #MeToo je torej kot velika ekipa junakov, ki poskrbi, da je svet varnejši in lepši za vse.

Kulturne norme

Kulturo ni lahko opredeliti, saj se vedno spreminja s spreminjanjem družbe. Če pa poskusimo poenostaviti, si lahko kulturo predstavljamo kot temeljna prepričanja in ideje, ki jih ima skupina ljudi, ter način vedenja, ki temelji na teh prepričanjih in idejah. Beseda „kultura“ se uporablja na različne načine, na primer ljudska kultura, množična kultura, urbana kultura, feministična kultura, kultura manjšin, kultura podjetij in nenazadnje kultura mladih. Govorimo lahko tudi o kulturnem šoku: dezorientiranosti in frustraciji posameznika ob doživljanju neznane kulture.

Kultura so tudi posebna očala, ki jih nosimo, da bi razumeli svet okoli nas. Učimo se je v družinah in skupnostih ter se nenehno razvija. Včasih se niti ne zavedamo, da imamo ta kulturna očala na sebi, saj se nam zdijo tako normalna.

Predstavljajte si ljudi, ki živijo v zelo mrzlih krajih, in ljudi, ki živijo ob toplem morju. Ker se soočajo z različnimi izzivi, imajo različne načine delovanja. Toda zdaj imajo zaradi tehnologije in vse manjšega sveta nekaj skupnih stvari, vendar imajo še vedno svoje edinstvene načine.

To, kdo smo in v kaj verjamemo, v veliki meri oblikujejo kulture, v katerih odraščamo. Takokot kraj, v katerem se rodiš, odloča o tem, kakšen jezik govoriš, kakšno hrano imaš rad, in celo o tvoji veri. Toda vsak od nas je tudi drugačen na svoj način. Naše identitete se spreminjajo, ko odraščamo in se selimo v različne kraje.

Pomembno je razumeti, da je identiteta kompleksna, in spoštovati identitete drugih ljudi. Zaradi nje smo vsi posebni, čeprav se vedno spreminjamo.

SURFACE CULTURE

Food
Language
Flags
Festivals
Fashion
Holidays

Musin
Performance
Dance
Arts & crafts
Literature
Games

Communication styles & rules

Facial expressions-gestures-eye contact
personal space-touching-body language
tone of voice-display of emotion
conversational pattern in different social situation

Notions of

courtesy & manners-friendship
leadership-cleanliness
modesty-beauty

Concepts of

self-time-past & future
roles related to age, sex, class, family etc
fairness, justice

Attitudes towards

elders-adolescents-dependents
rule-expectations-work-authority
cooperation vs. competition
animals-age-sin-death

Approaches to

religion-courtship-marriage
raising children-decision making
problem solving

DEEP CULTURE

Teorija ledene gore” je način razumevanja kulturnih norm in razlik. Predstavljajte si ledeno goro, ki plava v oceanu. Nad vodo lahko vidite le vrh ledene gore, vendar se pod gladino skriva še veliko več ledu. Po tej teoriji:

1. Nadvodna kultura: To je kot vrh ledene gore, ki ga lahko vidite. Predstavlja vidne vidike kulture, kot so hrana, oblačila, jezik in nekatera vedenja. To so stvari, ki jih je enostavno opaziti in razumeti.

2. Podvodna kultura: To je večji del ledene gore, ki se skriva pod vodo. Predstavlja globlje in manj vidne vidike kulture. Sem spadajo prepričanja, vrednote, tradicije in razlogi, zakaj ljudje počnejo določene stvari. Te vidike je pogosto težje opaziti ali razumeti, ker niso takoj vidni.

Teorija ledene gore nas uči, da je to, kar vidimo na površju (kultura nad vodo), le majhen del kulture. Če želimo kulturo resnično razumeti in ceniti, se moramo potopiti pod površje in raziskati kulturo pod gladino - vrednote, prepričanja in razloge za vedenje. To nam pomaga, da se izognemo nesporazumom in cenimo bogastvo različnih kultur.

Če na primer obiščete državo in opazite, da ljudje jedo z rokami (kultura nad vodo), se vam bo to zdelo čudno. Ko pa izveste, da gre za tradicijo, ki temelji na prepričanju, da to ljudi povezuje z njihovo hrano in kulturo (kultura pod vodo), postane bolj smiselno.

Razumevanje teorije ledene gore nas opominja, da je kultura pogosto več, kot se zdi na prvi pogled, in nas spodbuja k raziskovanju in spoštovanju globljih vidikov kulturne raznolikosti.



Integracija trga dela

Tu boste našli koristne informacije o dostopu do trga dela, oblikah dela ter pravicah in obveznostih pri iskanju zaposlitve. Poleg tega boste dobili nekaj nasvetov za prijavo za zaposlitev in kako se znajti v postopku pridobivanja zaposlitve.

Osnove o trgu dela

Kaj je trg dela?

Trg dela ali „trg dela“ zajema dinamiko ponudbe in povpraševanja po delovni sili. Trg dela v bistvu opredeljuje medsebojno delovanje in okolje med tistimi, ki potrebujejo delovno silo, in tistimi, ki so pripravljeni ponuditi svoje storitve. Pri tem tisti, ki iščejo delo (delavci), predstavljajo ponudbo, tisti, ki ponujajo delo, pa povpraševanje (delodajalci). Ta trg ima ključno vlogo v vsakem gospodarstvu in je tesno povezan s trgi kapitala, blaga in storitev. Poenostavljeno povedano, delodajalci zahtevajo, da ljudje delajo zanje za proizvodnjo blaga in storitev, medtem ko zaposleni želijo zaposlitev, da bi zaslužili plače ali druga plačila, ki jim omogočajo nakup potrebnega blaga in storitev. Preprosto povedano, trg dela je kot kraj, kjer se srečujejo delavci in šefi in kjer ugotavljajo, kdo potrebuje delo in kdo ima delo, ki ga lahko ponudi. Gre za to, da si ljudje s sodelovanjem pomagajo med seboj.

Predstavljajte si, da imate tovarno igrač. Delavci v tovarni (zaposleni) izdelujejo igrače, šef (delodajalec) pa potrebuje te delavce za izdelavo igrač. V zameno delavci dobijo plačilo za svoje trdo delo, s tem denarjem pa si lahko kupijo igrače ali druge stvari, ki jih potrebujejo.

4 glavne vrste dela

Obstajajo štiri različne vrste delavcev:

1. **Nekvalificirani delavci:** To so ljudje, ki za svoje delo ne potrebujejo posebnega usposabljanja.
2. **Polkvalificirani delavci:** Za opravljanje svojega dela potrebujejo nekaj izobrazbe ali usposabljanja.
3. **Zaposleni s plačo:** Ti ljudje delajo za šefa, prejemajo fiksno plačo in nekatere dodatne ugodnosti, kot je zdravstveno zavarovanje.
4. **Pogodbeni delavci:** S svojim delodajalcem sklenejo posebno pogodbo, v kateri je

določeno, kaj bodo delali in koliko bodo plačani. Običajno pa nimajo ugodnosti, kot je zdravstveno zavarovanje.

Različne vrste pogodb o delu

Pogodbe o delu so lahko različnih vrst. Naj vam bo lažje razumeti:

Glede na število ur:

- **Polni delovni čas:** To je, ko delate toliko ur, kot želi podjetje/delovno mesto, običajno približno 40 ur na teden, 8 ur na dan, 5 ali 6 dni. Včasih, v sezonah, ko je veliko dela, lahko delate več.
- **Delni delovni čas:** Kadar delate manj kot 8 ur na dan in ne nujno vsak dan.
- **Priložnostno / na klic / po naročilu:** V tem primeru vas delodajalec pokliče na delo le, ko vas potrebuje. Včasih morda niti ni sklenjena ustrezna pogodba; namesto tega vam da delovni list ali kupon.

Na podlagi trajanja:

1. **Pogodba o zaposlitvi za nedoločen čas:** to je pogodba o zaposlitvi, ki nima določenega datuma izteka. Na tem delovnem mestu lahko delate, dokler vaš šef nima res dobrega razloga, da vas odpusti.
2. **Pogodba o zaposlitvi za določen čas:** je kot zaposlitev s končnim rokom. Veste, kdaj se bo končala, kot takrat, ko končate poseben projekt. Včasih pa jo lahko končajo predčasno, če se pojavi kaj zelo pomembnega.

Trajanje je lahko odvisno tudi od vrste dela, na primer če nadomeščate osebo na porodniškem dopustu ali delate v kraju, ki je odprt samo v določenih letnih časih, na primer v hotelu poleti.

Osnove o pogodbah o zaposlitvi

Pogodba o zaposlitvi je dokument, v katerem so navedene vse pomembne stvari o vašem delovnem mestu, kot so naziv delovnega mesta, višina plače, kaj morate početi pri delu, koliko dni bolniške in dopusta lahko vzamete ter koliko časa traja poskusno obdobje pred popolno zaposlitvijo. V pogodbi je za vas nekaj pomembnih napotkov, ki so resnično pomembni, zato jim namenite posebno pozornost, saj bodo omenjeni in poudarjeni.

Pred podpisom pogodbe o delu

Preden podpišete pogodbo, morate vedeti naslednje:

- Noben del pogodbe naj ne bo nejasen; če kaj ni razumljivo, vprašajte.
- Prepričajte se, da veste, kdaj in kje boste delali ter koliko boste plačani.
- Če obstaja sindikat delavcev, se pozanimajte o njem in preverite, ali vam lahko pomaga.
- Vedno si morate priskrbeti kopijo pogodbe.
- Če ne razumete jezika v pogodbi, prosite za prevod ali prosite za pomoč nekoga, ki se na to spozna.

Zakaj je pogodba o delu pomembna:

Delovna pogodba je kot pravilnik za vaše delovno mesto. Na različnih mestih je lahko drugačen, vendar vam običajno pomaga na te načine:

- Varuje vas lahko, če zbolite, se poškodujete ali potrebujete dopust iz družinskih razlogov.
- Morda boste imeli posebne ugodnosti, na primer zdravstveno pomoč ali pokojnino, če ste delali dlje časa.
- Pogosto piše, da vas ne morejo odpustiti, če ste noseči ali na družinskem dopustu.
- Če vas odpustijo, čeprav tega ne bi smeli storiti, vam bo morda nakazal denar ali pomoč pri iskanju nove zaposlitve.

Delovna pogodba je torej kot obljuba šefa, kako bo z vami ravnal na delovnem mestu. Dobro jo je imeti, da se prepričate, da se z vami ravna pošteno.

Prednosti pravne pogodbe:

Pravna pogodba vas varuje na različne načine, ki se lahko razlikujejo glede na kraj bivanja in vrsto dela (npr. ali gre za zasebno podjetje ali državno službo). t vam običajno pomaga na te načine:

- Če zbolite, se poškodujete ali potrebujete dopust, da poskrbite za družino, lahko z zagotavljanjem finančne podpore pridobite nekaj denarja za kritje svojih potreb. To pomeni, da se lahko krijejo nekateri ali vsi vaši stroški, lahko pa prejmete tudi zdravstvene storitve.
- Ko nekaj časa delate, lahko prejmete denar za čas, ko boste starejši in ne boste več delali (pokojnina).
- Ko imate otroka ali skrbite zanj, je vaše delovno mesto zaščiteno, zato vas šef ne more odpustiti. Če vas šef iz nekega razloga odpusti, čeprav tega ne bi smel storiti, lahko ščit poskrbi, da dobite nekaj denarja, ki vam bo pomagal, dokler ne najdete nove zaposlitve.

Vendar bodite previdni: Nekateri delodajalci vam lahko ponudijo nezakonito plačilo „pod mizo“, brez plačila davkov. Čeprav se zdi znesek višji, v zgoraj omenjenih primerih ne boste imeli nobene zaščite.

Različne vrste dopusta:

Včasih si morajo ljudje zaradi različnih razlogov vzeti dopust. Tu so glavne vrste:

1. Letni dopust (počitnice):

- Če imate eno od prej omenjenih vrst pogodb, imate vsako leto določeno število prostih dni. Ti dnevi so kot običajni delovni dnevi in ste zanje plačani.
- Število dni plačanega dopusta na mesec za zaposlene s polnim delovnim časom je odvisno od pravil vaše države.
- Ti dnevi so plačani kot običajni delovni dnevi in jih lahko izkoristite, kadar želite. Če si vzamete več dni, kot je dovoljeno, vam jih delodajalec ne bo pokril in vam jih bo odštél od plače.
- Količina plačanega dopusta je odvisna od vrste pogodbe in dolžine

1. zaposlitve - dlje kot ste zaposleni, več dopusta se vam nabere vsak mesec.22.

2. Porodniški in starševski dopust ter nadomestila:

- Nosečnice so upravičene do porodniškega dopusta in porodniških nadomestil, ki jim zagotavljajo nekaj denarja za delno pokritje prostega časa.
- V nekaterih krajih lahko zaposlene matere brez rednih porodniških nadomestil še vedno prejemajo posebna porodniška nadomestila.
- Če zaposlena mati ne izkoristi pravice do starševskega dopusta, lahko zaposleni oče zaprosi za njegovo izrabo.
- Starševski dopust omogoča enemu od staršev, da 30 ali 18 mesecev po rojstvu otroka ali posvojitvi dela manj ur, odvisno od zakonodaje v vaši državi.

3. Bolniški dopust:

- Zakonodaja v vaši državi vam morda dovoljuje, da ste v primeru bolezni odsotni z dela določeno število dni brez zdravniškega potrdila, vendar morate o tem obvestiti delodajalca.
- Bolniški dopust je plačan. Če zaradi bolezni potrebujete več prostih dni, boste verjetno potrebovali potrdilo javnega zdravnika ali bolnišnice.
- Če imate dolgotrajno bolezen in potrebujete več prostega časa, običajno potrebujete zdravniško potrdilo, da je to potrebno.

Vaše odgovornosti: Kaj morate storiti

Pogodba o zaposlitvi ni namenjena le zaščiti zaposlenih, ampak določa tudi, kaj morajo zaposleni storiti.

Tukaj je nekaj primerov pričakovanega:

- Pravočasen prihod v službo.
- delo v skladu z urnikom.
- opravljanje dodeljenih nalog.
- po potrebi poročanje svojemu nadrejenemu.

Poleg pogodbe in opisa delovnega mesta imajo nekatera delovna mesta tudi kodeks ravnanja ali etični dokument. V njem so opisane vrednote na delovnem mestu, odgovornosti ter način ravnanja s sodelavci in drugimi. Lahko zajema tudi stvari, kot sta pravila oblačenja in skrb za delovni prostor.

Če na vašem delovnem mestu v pogodbi ali kodeksu ravnanja ni jasnih pravil, je pomembno, da se pri delodajalcu pozanimате o pričakovanih praksah. Vsako delovno mesto ima svoja pravila in postopke, zlasti ko gre za stvari, kot so koriščenje dopusta ali odsotnost zaradi bolezni.

Če morate na primer biti odsoten z dela, morate upoštevati postopek, ki velja na vašem delovnem mestu za prošnjo za dopust, in o tem predhodno obvestiti nadrejenega, da pridobite odobritev. Če se vam zgodi nesreča ali zbolite, je pomembno, da o tem čim prej obvestite delodajalca, mu pojasnite razlog in ob vrnitvi predložite vse zahtevane dokumente.

Spoštovanje človekovih pravic na delovnem mestu je običajno del kodeksa ravnanja. Te pravice vključujejo spoštljivo ravnanje z vsemi, preprečevanje diskriminacije in upoštevanje pravilni-

kov, kot so enake možnosti zaposlovanja, kar pomeni, da se odločitve o zaposlitvi sprejemajo na podlagi kvalifikacij in uspešnosti, ne pa na podlagi stvari, kot sorasa, spol, vera ali druge zakonsko zaščitene značilnosti. Ta načela je pomembno spoštovati in si prizadevati zanje, ne glede na to, ali so zapisana v uradnem kodeksu ali ne.

Iskanje zaposlitve

Po končanem izobraževanju je čas, da začnete iskati zaposlitev na svojem področju. Tukaj je nekaj stvari, ki jih morate upoštevati:

- 1. Iskanje dela:** Delovna mesta lahko iščete osebno ali prek spleta, tako v kraju kot v drugih krajih. Za nasvete in iskanje prostih delovnih mest se lahko obrnete tudi na organizacije, ki pomagajo ljudem pri iskanju zaposlitve, kot so nevladne organizacije, zavodi za zaposlovanje in agencije za zaposlovanje.
- 2. Življenjepis:** Če veste, v kateri panogi želite delati, sestavite življenjepis in ga predložite potencialnim delodajalcem.
- 3. Učne priložnosti:** Razmislite o različnih načinih učenja in pridobivanja izkušenj:
 - **Pripravnništva:** V njih se lahko učite med delom, pridobivate prave izkušnje in preverite, ali vam je panoga všeč.
 - **Prostovoljstvo:** Prostovoljstvo vam pomaga razviti nova znanja in spretnosti, spoznati ljudi in se seznaniti z določenim območjem.
 - **Dogodki v skupnosti:** Sodelovanje na dogodkih v skupnosti ali njihova organizacija vam lahko pomaga pri povezovanju z lokalnimi mrežami.
 - **Socialne pobude:** Vključevanje v lokalne družbene projekte lahko izboljša vaša znanja in spretnosti, povezave in možnosti za zaposlitev. Številne nevladne organizacije ponujajo tečaje in dogodke, ki zagotavljajo dragocene izkušnje in znanje.

Te priložnosti vam ne pomagajo le pri pridobivanju praktičnih spretnosti, ampak tudi širijovašo mrežo, kar vam bo olajšalo iskanje zaposlitve v prihodnosti. Izboljšajo lahko tudi specifična znanja in splošne sposobnosti, ki jih delodajalci iščejo na trgu dela.

Življenjepis (CV) in motivacijsko pismo

Ko se prijavljate na delovno mesto, običajno potrebujete dve stvari: življenjepis (Curriculum Vitae) in motivacijsko pismo.

- a. Življenjepis (Curriculum Vitae):** To je kot podroben življenjepis. Z njim se predstavite na papirju, preden vas delodajalec spozna osebno. Življenjepis mora biti urejen, jedrnat in mora vsebovati te ključne dele:
 - **Kontaktne informacije:** Izogibajte se deljenju osebnih podatkov, kot so veroizpoved ali imena vaših otrok.
 - **Zgodovina dela:** Navedite svoje delovne izkušnje v obratnem vrstnem redu, začeniši z zadnjo zaposlitvijo. Navedite ime podjetja, svojo vlogo in pomembne naloge, ki ste jih opravljali.
 - **Izobraževanje:** Začni z najvišjo stopnjo izobrazbe ali zadnjim spričevalom.

- **Spretnosti:** Vključite vsa ustrezna znanja in spretnosti ali nedavno opravljeno usposabljanje, ki ustrezajo delovnemu mestu, za katerega se prijavljate.

Nasveti za pripravo dobrega življenjepisa:

- Pozorno preberite opis delovnega mesta in prilagodite svoj življenjepis tako, da bo ustrezal zahtevam delovnega mesta.
- Življenjepis naj bo urejen in razvrščen.
- Uporabite pravilen e-poštni naslov.
- Bodite iskreni in govorite resnico; ne pretiravajte s svojimi kvalifikacijami ali izkušnjami.

Na spletu lahko najdete različne primere življenjepisov, orodja, kot je Canva, pa ponujajo prilačne predloge življenjepisov.

- b. **Motivacijsko pismo:** Motivacijsko pismo je kratek dokument, ki ga priložite svojemu življenjepisu. V njem pojasnite, zakaj ste navdušeni nad določenim delovnim mestom in zakaj menite, da ste zanj zelo primerni. Običajno obsegale eno stran, napisano je kot pismo s pozdravom in zaključkom.

Običajno vsebuje naslednje podatke:

1. Pozdravi
2. Nekaj o sebi
3. Zakaj želite to delovno mesto
4. Kaj vas naredi primerne
5. Zaključne želje

Nasveti za pisanje motivacijskega pisma:

- Prilagodite ga delovnemu mestu, za katerega se prijavljate.
- Upoštevajte vsa navodila glede dolžine in oblike, navedena v objavi delovnega mesta.
- Pokažite svojo osebnost in strast.
- Uporabljajte jasen in formalen jezik.
- Osredotočite se na svoje prednosti in na to, zakaj ste najboljša izbira.
- Preverite napake, še boljše pa je, če jih lahko preveri tudi kdo drug.

Razgovor za službo:

Razgovor za službo je pomemben del postopka prijave za zaposlitev. Na njem lahko delodajalec izve več o vas, vaši izobrazbi, delovnih izkušnjah in spretnostih. To je tudi priložnost, da pokažete svojo osebnost, motivacijo in pripravljenost za delo. Je kot pogovor, pri katerem šef postavlja vprašanja, vi pa nanje odgovarjate.

Obstajajo različne vrste zaposlitvenih razgovorov:

1. **Pregledni intervju:** Hitro se preveri, ali izpolnujete bistvene pogoje.
2. **Individualni intervju:** Individualni pogovor z izpraševalcem.
3. **Pogovor na panelu:** Razgovor, ki ga opravi skupina ljudi.

4. Skupinski intervju: Razgovori z več kandidati skupaj.

5. Telefonski/intervju prek spleta: Pogostejši so spletni razgovori, zlasti v času pandemije COVID-19.

Ko ste povabljeni na razgovor, morate biti dobro pripravljene.

Upoštevajte naslednje:

- Lepo se oblecite in bodite prijazni.
- Bodite točni.
- S seboj prinesite vse dokumente, kot sta življenjepis in motivacijsko pismo.
- Bodite pripravljene odgovarjati na vprašanja o sebi, svojem znanju in izkušnjah.
- Postavljajte tudi vprašanja, da pokažete, da vas delo zanima.

Za uspeh na razgovoru za službo sta ključna pripravljenost in dober vtis.

Dopolnitev 18. leta: kaj sledi

Prehod mladih je čas, ko mladi odrastejo in postanejo odrasli, kar pomeni, da postanejo samostojnejši in začnejo živeti kot polnopravni člani družbe. Ko mladoletniki brez spremstva odrastejo in postanejo odrasli, doživijo dve pomembni spremembi: iz otroka postanejo odrasli in po možnosti spremenijo svoj pravni status. To pomeni, da se spremenijo tudi pravila za njihovo pravno obravnavo, kar lahko vpliva na to, koliko lahko hodijo v šolo, si najdejo stanovanje, dobijo službo ter prejemajo pomoč in podporo drugih. Morda bodo morali na primer zapustiti kraj, kjer so živeli, in morda bodo težje našli službo.

Nekateri ljudje in skupine poskušajo pomagati mladim, kot ste vi, ko odrastejo in postanejo odrasli. Morda imajo posebne programe, ki vam pomagajo najti stanovanje, se izobraževati in najti službo.

Raziskali bomo spremembe, ki jih doživijo mladoletniki brez spremstva, ko postanejo odrasli v petih določenih državah.

Pred tem pa si oglejmo nekaj, kar je skupno vsem državam:

Ko nekdo dopolni 18 let, je pravno sposoben sprejemati lastne odločitve in ne potrebuje več skrbnika. Naloga skrbnika preneha, saj je oseba polnoletna in ne potrebuje več zakonitega skrbnika. Tudi mladi, ki so nekoč imeli nekoga, ki je govoril namesto njih v pravnih postopkih, po dopolnjenem 18. letu starosti te pomoči ne potrebujejo več. Sami morajo poskrbeti za vse stike z organi in podpisati vse dokumente. To pomeni, da so odgovorni za skrb zase, odločanje o svojem izobraževanju, upravljanje svojega denarja in premoženja ter pravno zastopanje. Imajo moč, da sprejemajo odločitve in prevzamejo odgovornost za svoje življenje.

Informacije za posamezno državo

Avstrija

Nastanitev in materialni pogoji za sprejem

Odslej so otroci brez spremstva kot odrasli nastanjeni skupaj z drugimi odraslimi. V izjemnih primerih lahko nekdanji UAM ostanejo v svojem sprejemnem centru za določen čas (npr. dokler ne končajo šolanja), vendar le, dokler ne dosežejo starosti največ 21 let.

Za odrasle prosilce za azil v Avstriji je nastanitev zagotovljena kot oblika "osnovne oskrbe". Osnovna oskrba pomeni organizirano nastanitev,

kot so gostišča, penzioni ali sprejemni centri nevladnih organizacij in vlade, ali subvencijo najemnine, če prosilec za azil najame lastno stanovanje. Najpogosteje se uporabljajo organizirana stanovanja, razen na Dunaju, kjer so pogostejša zasebna stanovanja.

V okviru begunske zakonodaje materialni pogoji za sprejem vključujejo nastanitev, hrano, oblačila in dnevno žepnino. To se lahko zagotovi s fizičnimi predmeti ali boni, če to ni mogoče, pa z denarjem.

Kaj je sistem socialne varnosti?

Socialna varnost je vladni program, ki nudi finančno podporo upravičenim posameznikom in družinam.

Zagotavlja ugodnosti, kot so pokojnina, invalidski dohodek, družinske dajatve in pomoč za ljudi z nizkimi dohodki. Delavci in delodajalci vplačujejo v sistem z davki na plače, posamezniki pa so upravičeni do dajatev na podlagi dejavnikov, kot so starost, delovna zgodovina ali finančne potrebe. Cilj je zagotoviti finančno varnostno mrežo v pomembnih življenjskih obdobjih.

Osnovno oskrbo lahko zagotovite na štiri različne načine:

1. Prosilci za azil lahko bivajo v sprejemnih centrih z zagotovljeno prehrano. Na mesec prejmejo 40 EUR.
2. Prosilci za azil v sprejemnih centrih, kjer si kuhajo sami, prejmejo od 165 do 186 EUR na mesec, večinoma v gotovini.
3. Prosilci za azil lahko osnovno oskrbo dobijo tudi v zasebnih nastanitvah. Leta 2022 je mesečno plačilo znašalo 260 EUR za hrano in 165 EUR za najemnino v nekaterih krajih, kot je Dunaj, kjer lahko dobijo skupaj 425 EUR v gotovini. Vendar pa se plačila najemnin med manjšimi deželami razlikujejo. Različne dežele v Avstriji nimajo enakih pravil o tem, kako dolgo lahko nekdo ostane v ustanovah osnovne oskrbe.
4. Prve štiri mesece po priznanju begunca so begunci deležni osnovne oskrbe. Nato lahko vstopijo v redni sistem socialnega varstva kot vsi avstrijski državljani. Za upravičence do subsidiarne zaščite osnovna oskrba ni časovno omejena, vendar ne morejo vstopiti v redni sistem socialnega varstva. Za pridobitev osnovne oskrbe ne veljajo nobeni posebni pogoji.

Zaposlovanje

Prosilci za azil lahko zaprosijo za delovno dovoljenje tri mesece po vložitvi prošnje za azil, vendar le, če o njihovi prošnji za azil še ni odločeno.

Postopek:

- Pred izdajo delovnega dovoljenja vlada preveri, ali lahko delo namesto vas opravlja avstrijski državljan, državljan EU ali zakoniti rezident.
- Delodajalci morajo za ta delovna dovoljenja zaprositi pri lokalnem uradu, imenovanem služba za trg dela (AMS). Odločitve sprejemajo na lokalni ravni, odločiti pa morajo v šestih tednih.

Prosilci za azil lahko večinoma dobijo le sezonska dela v turizmu, kmetijstvu ali gozdarstvu. Ta posebna delovna mesta se lahko opravljajo le omejen čas in vsako leto jih je v vsakem delu države dovoljeno le določeno število. Njihovo trajanje je največ šest mesecev. Prosilci za azil, ki delajo na teh delovnih mestih, bodo morda morali plačati del stroškov osnovne oskrbe, ta znesek pa se med zveznimi deželami razlikuje. V večini pokrajin prosilcem za azil ostane 110 EUR in 80 EUR za vsakega družinskega člana, preostanek zaslužka pa gre za stroške sprejema. Po treh mesecih dela ne dobijo več podpore za osnovno oskrbo.

Obstajajo tudi druge možnosti: prosilci za azil lahko opravljajo praktične izkušnje in pripravništva v poklicnih ali srednjih šolah, lahko opravljajo neplačano prostovoljno delo za določena podjetja in opravljajo določene neplačane naloge ter zaslužijo nekaj denarja. To vključuje dela, kot so pomoč v pisarnah, prevajanje, skrb za parke ali pomoč starejšim ljudem. Pod določenimi pogoji lahko začnejo opravljati tudi pripravništvo.

Osebe, ki v Avstriji prejmejo azil ali subsidiarno zaščito, imajo pravico do dela, služba za trg dela (AMS) pa jim pomaga pri iskanju zaposlitve in pridobivanju kvalifikacij.

Zdravstveno varstvo

Prosilci za azil, ki prejmejo osnovno oskrbo, imajo zdravstveno zavarovanje, ki krije večino zdravljenj. Prosilci za azil imajo dostop do nujne in nujne zdravstvene oskrbe tudi, če ne prejmejo osnovne oskrbe. Preprosto povedano to pomeni, da ima nekdo v primeru hude bolezni, poškodbe ali kakršne koli druge nujne zdravstvene oskrbe pravico do takojšnje in nujne zdravstvene oskrbe.

V nekaterih deželah, na primer na Dunaju, prosilci za azil prejmejo kartice zavarovanja. V drugih deželah namesto zavarovalne kartice dobijo dokument (c-kartica Ersatzbeleg), razen na Tirolskem, kjer so zavarovalne številke na belih osebnih izkaznicah.

Upravičenci do subsidiarne zaščite imajo neomejeno osnovno oskrbo, tako kot prosilci za azil.

Begunci imajo po priznanju 4 mesece osnovne oskrbe. Po teh štirih mesecih dobijo zavarovanje v okviru sheme minimalnega dohodka, ki temelji na potrebah (BMS), ali pri svojem delodajalcu. Shema minimalnega dohodka na podlagi potreb je kot dodatna pomoč ali denar, ki ga nekateri ljudje dobijo, kadar nimajo dovolj sredstev za plačilo pomembnih stvari, kot so hrana, oblačila in varno bivališče.

Socialna pomoč

V Avstriji obstajajo različne vrste podpore za begunce in upravičence do subsidiarne zaščite:

Begunci: To pomeni, da lahko dobijo pomoč, imenovano „minimalna dajatev na podlagi potreb“, ki je višja od tiste, ki jo dobijo upravičenci do subsidiarne zaščite. Begunci, ki imajo otroke, lahko dobijo nekaj denarja za kritje stroškov storitev otroškega varstva za svoje otroke.

Upravičenci do subsidiarne zaščite: V nekaterih krajih, kot so Gradiščanska, Spodnja Avstrija, Salzburg in Štajerska, prejemajo le „osnovne prejemke“, ne pa tudi BMS. Če ste upravičenec do subsidiarne zaščite in bivate v organizirani nastanitvi, dobite osnovne stvari, kot so hrana, žepnina, oblačila in pomoč pri plačilu šolnine. Družinske pomoči in pomoči za varstvo otrok pa lahko dobite le, če ne prejimate osnovne oskrbe in imate zaposlitev.

Izpolnjevanje pogojev za BMS: glavno pravilo za pridobitev minimalnega nadomestila, ki temelji na potrebah, je, da potrebujete pomoč, tako kot državljani. Ponekod obstajajo dodatna pravila, na primer, da se je treba vključiti v programe vključevanja, zlasti za begunce in upravičence do subsidiarne zaščite.

Obstaja nekaj organizacij, ki lahko otrokom brez spremstva pomagajo pri pozitivnem prehodu v odraslost. Te organizacije jim lahko nudijo podporo in jim pomagajo najti novobivališče ali pa ostanejo v ustanovi, kjer se lahko še vedno pogovarjajo s socialnimi delavci.

Kje poiskati pomoč - nekaj idej:

1. INTEGRATIONSHAUS

Spletna stran: <https://www.integrationshaus.at/en/>

Naslov/mesto/območje: Engerthstraße 163, 1020 Wien

Integrationshaus beguncem zagotavlja celovito podporo, pri čemer obravnava različne potrebe, kot so nastanitev, izobraževanje, zdravje in pravna vprašanja. Osredotočajo se na starše samohranilce, osebe, ki so preživele travme, ter mladoletnike s spremstvom in brez spremstva. Njihov cilj je pomagati beguncem zgraditi boljše življenje v Avstriji, vendar so ugotovili, da je finančna stabilnost ključna za resnično neodvisnost.

2. MESTO WIEN - INTEGRACIJA IN RAZNOLIKOST

Spletna stran: <https://start.wien.gv.at/>

Naslov/mesto/območje: Friedrich-Schmidt-Platz 3, 1080, Dunaj

Občinska uprava Dunaja (MA17) je zelo pomembna za delovanje sistema sprejema novincev na Dunaju. Nudijo različne storitve, kot so svetovanje, informiranje in usposabljanje za ljudi, ki so nedavno prispeli. Poleg tega izvajajo programe, kot je StartWien, ki so namenjeni novim prebivalcem mesta. Zagotavljajo izobraževalne vire, pomoč pri iskanju zaposlitve ter podporo pri zadevah, kot sta stanovanje in zdravstveno varstvo. Pomagajo celo pri urejanju dokumentov, kot je „sporazum o integraciji“, ki je potreben za osebe, starejše od petnajst let, ki pridejo v Avstrijo. Poskrbijo, da imajo novopriseljeni dostop do pomembnih informacij in storitev, ki jim pomagajo, da senemoteno naselijo na Dunaju.

3. Projekt NEBA: JUGENDCOACHING

Vir/ informacije: <https://www.neba.at/jugendcoaching>

Projekt ponuja mladinsko trenerstvo, ki mladim, zlasti tistim iz drugih držav ali tistim, ki imajo težave z učenjem, pomaga ugotoviti, kako najbolje izkoristiti svoje sposobnosti. Pomaga jim načrtovati, kako ostati v šoli, se usposablјati, najti službo ali začeti vajeništvo.

Ciper

Nastanitev in materialni pogoji za sprejem

Preden mladoletniki brez spremstva postanejo polnoletni, se seznanijo s svojimi možnostmi, ki so naslednje:

1. bivanje v centru ali
2. selitev iz središča
3. pridobivanje druge podpore.

Ko otroci dopolnijo 18 let, morajo običajno zapustiti zavetišča, v katerih bivajo. Včasih, česo za to res tehtni razlogi, kot so zdravstvene težave ali zaključek šolanja, pa jim je dovoljeno ostati dlje. Če obiskujejo šolo, lahko ostanejo v zavetišču do konca šolskega leta, vendar je ta odločitev odvisna od vsakega primera posebej. Ljudje, ki delajo v zavetišču, tem otrokom pomagajo, da se pripravijo na odraslost. Pomagajo jim poiskati stanovanje, zaposlitev ali stvari, ki jih potrebujejo za samostojno življenje.

Ko zapustijo zavetišče, dobijo 63 evrov v gotovini in nekaj kuponov za mesečne stroške. Če najamejo stanovanje, dobijo enomesečno najemnino v gotovini ali pa jo plačajo neposredno lastniku. Včasih se lahko del njihovega dodatka prihrani za prve stroške po odhodu, če se s tem strinjajo. Nevladne organizacije jim lahko pomagajo tudi tako, da jim dajo nujne predmete, ko si opomorejo, in lahko spodbujajo skupno bivanje, da bi prihranili denar.

Če ne ostanejo v centru, dobijo pomoč pri kritju življenjskih stroškov, kot so najemnina, hrana, oblačila, in nekaj denarja, če nimajo dovolj denarja za preživljanje in ne morejo ostati v centru. To lahko dobijo v obliki kuponov ali bonov od nekaterih podjetij, ki sodelujejo s socialnimi službami. Ta pomoč vključuje plačilo dela najemnine, če živijo v skupnosti, prejemanje čekov za hrano in oblačila ter majhno vsoto gotovine za druge stroške. Denar za najemnino dobi neposredno najemodajalec, ko pokaže ustrezne dokumente. Za to morajo zaprositi za finančni dodatek pri službi socialnega varstva (SWS).

Finančna pomoč pomeni naslednje:

1. Denar za osnovne potrebe, kot so hrana, oblačila in obutev.
2. denar za manjše stroške, kot sta elektrika in voda, odvisno od kraja bivanja.
3. Denar za plačilo najemnine.

Za prosilce za azil znesek, ki ga dobijo za najemnino, ni odvisen od tega, koliko najemnina dejansko stane. Za eno osebo znaša 100 EUR, za dve osebi 146-218 EUR, za tri- ali štiričlansko družino 211-317 EUR, za večje družine pa do 265-397 EUR. Če skupaj živijo nepovezane osebe, se obravnavajo kot skupina in dobijo enak znesek. Čeprav je v pravilih iz leta 2022 omenjeno plačevanje najemnine vnaprej, tega še nihče ni opazil. Če je v enem gospodinjstvu pet ali več prosilcev za azil, lahko dobijo največ 1 155 EUR, kar vključuje denar za najemnino (265 - 397 EUR).

Osebe s priznano mednarodno zaščito lahko zaprosijo za finančno pomoč v okviru programa zajamčenega minimalnega dohodka (GMI), ki znaša 480 EUR na mesec. To lahko vključuje denar za najemnino, vendar morate že imeti sklenjeno najemno pogodbo. Denar za najemnino je odvisen

od tega, kje živite, in znaša od 161,70 EUR do 352,80 EUR na mesec. Ta postopek lahko traja nekaj časa: medtem ko čakate na to, lahko dobite manjši znesek denarja, približno 100-150 EUR za eno osebo ali 150-280 EUR za družine. To lahko traja do konca šolskega leta ali do 9 mesecev.

Zaposlovanje

Prosilci za azil lahko začnejo delati en mesec po tem, ko zaprosijo za azil, in sicer le na določenih delovnih mestih.

Trenutno lahko prosilci za azil opravljajo naslednja dela:

Dovoljeni sektorji in delovna mesta za prosilce za azil

Sektorji trga dela	Delovna mesta
<p>Kmetijstvo: Kmetijstvo je kmetijska dejavnost, pri kateri ljudje na kmetiji gojijo rastline in pridelke, kot sta sadje in zelenjava.</p> <p>Živinoreja: To je kot skrb za živali na kmetiji. Dajanje hrane in vode ter skrb za njihovo zdravje in zadovoljstvo.</p> <p>Ribolov: Tu ljudje lovijo ribe v rekah, jezerih ali oceanih.</p> <p>Zavetišča za živali in hoteli za hišne ljubljence: To so kraji, kjer živali brez doma bivajo, dokler ne najdejo nove družine. Hoteli za hišne ljubljence so kot počitniški kraji za hišne ljubljence.</p>	<p>Kmetijski delavci: To so ljudje, ki pomagajo pri kmetijskih delih, kot sta sajenje in spravilo pridelkov.</p> <p>Delavci v živinoreji: Pomagajo pri oskrbi živali na kmetijah.</p> <p>Delavci na perutninskih farmah: Ti delavci pomagajo pri oskrbi piščancev in drugih ptic na kmetijah.</p> <p>Ribiški delavci: Pomagajo loviti ribe.</p> <p>Delavci v ribogojnicah: Ljudje, ki skrbijo za ribe, gojene v posebnih ribogojnicah.</p> <p>Skrbniki živali: Skrbijo za živali, skrbijo za njihovo zdravje in zadovoljstvo.</p>
<p>Obdelava</p>	<p>Delavci za proizvodnjo živalske krme: Ljudje, ki pripravljajo hrano za živali</p> <p>Delavci za nočno izmeno v pekarni in mlekarni: Delajo ponoči pri izdelavi kruha in mlečnih izdelkov, kot sta mleko in sir.</p> <p>Delavci za nakladanje/razkladanje: To so delavci, ki nakladajo in razkladajo stvari s tovornjakov.</p> <p>Delavci za nočno izmeno v klavnici perutnine: Ponoči pomagajo pri predelavi piščancev in drugih ptic.</p>
<p>Ravnanje z odpadki: Pri tem gre za čiščenje odpadkov in zagotavljanje, da ne škodujejo okolju.</p>	<p>Delavci za kanalizacijo, odpadke in čiščenje odpadnih voda: Čistijo in obdelujejo umazano vodo.</p> <p>Zbiranje in predelava odpadkov in smeti Delavci: Vključujejo delavce, ki pobirajo smeti in jih varujejo.</p> <p>Delavci za recikliranje: Pomagajo spreminjati stare stvari v nove.</p> <p>Delavci za predelavo živalskih odpadkov in klavničnih odpadkov: Ti delavci ravnaajo z odpadki s kmetij in krajev, kjer se predelujejo živali.</p>

Trgovine in popravila	Delavci na bencinskih servisih in v avtopralnicah: Delo na bencinskih črpalkah in avtopralnicah: delavci na bencinskih črpalkah in avtopralnicah. Delavci na ribji tržnici: Pomagajo pri prodaji rib na tržnicah. Avtomobilski čistilci plošč in razpršilci barv: Popravljajo in barvajo avtomobile. Delavci za nakladanje/razkladanje: delavci, ki nakladajo in razkladajo stvari s tovornjakov.
Zagotavljanje storitev	Zaposlovanje v podjetjih za čiščenje kot čistilci stavb in zunanjih površin: To so ljudje, ki čistijo stavbe in zunanje prostore. Osebe za dostavo oglasnega gradiva: Oglase prinašajo na domove ljudi. Osebe za dostavo hrane: Prinesejo vam hrano na vaš prag. Skrbniki tal: Ti delavci skrbijo za parke in vrtove. Delavci za nadzor nad škodljivci za domove in pisarne: Pomagajo se znebiti hroščev in škodljivcev v domovih in pisarnah.
Restavracije in rekreacijski centri/hoteli	Pomočniki v kuhinji, čistilci: V kuhinji skrbijo za čistočo. Osebe za dostavo hrane: Prinesejo vam hrano na vaš prag.
Drugo	Delavci v pralnicah: V pralnicah, kjer se perejo oblačila, delajo delavci.

Ljudem, ki zaprosijo za azil in se zaposlijo, se od plače odšteje denar za podporo nacionalnega zdravstvenega sistema (GESY, glej spodaj). Vendar pa storitev GESY ne morejo uporabljati. Če prosilci za azil lahko delajo, se morajo po prvem mesecu prijaviti kot brezposelni in aktivno iskati delo. To registracijo morajo redno obnavljati na ministrstvu za delo, ki jim pomaga pri iskanju zaposlitve.

Pogoji in plačilo za delovna mesta so odvisni od panoge. Osebe, ki prejemajo podporo javnega zavoda za zaposlovanje, si morajo ustvariti spletni račun, vendar sistem ni popolnoma samodejen. Še vedno se morajo z uradniki za delo pogovarjati po elektronski pošti ali telefonu, zaradi česar težko dobijo pomoč in smernice za iskanje zaposlitve.

Begunci in osebe s statusom subsidiarne zaščite lahko delajo po enakih pravilih kot Ciprčani. Prijavijo se lahko tudi na uradih Zavoda za zaposlovanje in iščejo zaposlitev.

Zdravstveno varstvo

Junija 2019 je Ciper uvedel nov nacionalni zdravstveni sistem (GESY), ki je prinesel pomembne spremembe pri zagotavljanju zdravstvenega varstva. Ključna sprememba je bila uvedba splošnega zdravnika (GP) kot primarnega izvajalca zdravstvenega varstva, ki vam po potrebi pomaga pridobiti specialistično zdravstveno oskrbo. GESY je vzpostavil tudi mrežo zasebnih zdravnikov, lekarn in diagnostičnih centrov, vključno z nekaterimi zasebnimi bolnišnicami, ki ponujajo zdravstvene storitve. V okviru sistema GESY večina prebivalstva, vključno s Ciprčani, državljani EU in nekaterimi drugimi prebivalci, prejema zdravstvene storitve prek tega novega sistema.

Vendar pa prosilci za azil skupaj z drugimi migranti niso zajeti v GESY. Še naprej imajo dostop do zdravstvenih storitev po prejšnjem sistemu, predvsem v javnih bolnišnicah. Prosilci za azil, ki nimajo dovolj denarja, lahko dobijo brezplačno zdravstveno oskrbo v javnih zdravstvenih ustanovah. Ta oskrba pokriva nujne zdravstvene potrebe ter pomembno zdravljenje bolezni in resnih težav z duševnim zdravjem.

Po enem letu od vložitve prošnje za azil morajo prosilci za azil na ministrstvu za zdravje zaprositi za zdravstveno izkaznico. Pri tem je potreben enostaven postopek za vložitev prošnje. Bolniške kartice se izdajo na kraju samem ali pošljejo po pošti in običajno veljajo eno leto.

Osebe s priznano mednarodno zaščito imajo dostop do splošnega zdravstvenega sistema (GESY), kar pomeni, da lahko brezplačno obiščejo splošnega zdravnika. Če morajo obiskati specializirane zdravnike, opraviti laboratorijske preiskave, prejeti fizioterapijo, se posvetovati s psihologi ali dobiti zdravila, bodo morda morali plačati manjše prispevke v višini 6-10 EUR na obisk za specializirano oskrbo in približno 2-4 EUR za zdravila.

Socialna pomoč

Upravičenci do mednarodne zaščite (BIP), ki vključujejo priznane begunce in imetnike subsidiarne zaščite, imajo dostop do ciprskega nacionalnega sistema socialnega varstva, imenovane ga zajamčeni minimalni dohodek (GMI).

Tako kot v Avstriji tudi na Cipru obstajajo organizacije, ki nudijo podporo v tej fazi. Tukaj je ena od njih:

Pomoč Beguncem Delo

Spletna stran: <https://www.helprefugeeswork.org/>

Naslov/mesto/območje: Stasandrou 9, 1060, Nikozija

Ta platforma je bila vzpostavljena, da bi osebam z mednarodno zaščito pomagala pri iskanju poštenih delovnih mest z ustreznimi ugodnostmi. Ima več prednosti, zaradi katerih je dober način za izboljšanje zaposlitvenih možnosti za begunce.

Na tej platformi se lahko prijavijo tako iskalci zaposlitve kot delodajalci. Tako se begunci lažje povežejo z delodajalci in najdejo delo, ki je v skladu z zakonodajo in zagotavlja ustrezne ugodnosti.

Poleg tega platforma ponuja gradivo za usposabljanje in spletne seminarje, ki ljudem pomagajo pri učenju veščin, povezanih z zaposlitvijo, kot sta pisanje življenjepisa in priprava na razgovor. Ponuja tudi tečaje za pomoč pri učenju grščine, kar lahko olajša vključevanje v družbo in iskanje zaposlitve.

Platforma pogosto gosti dogodke, na katerih se delodajalci in begunci lahko srečajo ter se seznanijo z možnostmi zaposlitve na Cipru. To pomaga beguncem, da se povežejo z delodajalci in povečajo svoje možnosti za zaposlitev.

Na splošno je ta platforma dragocen vir za begunce pri iskanju zaposlitve, dostopu do usposabljanja in povezovanju s potencialnimi delodajalci, vse to pa je namenjeno spodbujanju socialne vključenosti in raznolikosti.

Grčija

Nastanitev in materialni pogoji za sprejem

Ko otroci brez spremstva postanejo polnoletni, morajo spremeniti kraj bivanja. Ustanove, ki gostijo otroke brez spremstva, jih pripravijo na samostojnost. Postopek priprave otroka na odhod iz ustanove in izdelava načrta odhoda se začne vsaj dva meseca pred polnoletnostjo in je odvisen od edinstvenega položaja vsakega mladoletnika.

Posebna pozornost je namenjena mladoletnikom, ki so vpisani v šolo ali program poklicnega usposabljanja in se približujejo polnoletnosti. V teh primerih ostanejo v ustanovi, dokler ne končajo šolanja, če še naprej redno obiskujejo pouk. Ravnatelj šole mora potrditi njihovo dosledno obiskovanje pouka. V tem podaljšanem obdobju strokovna ekipa ustanove prevzame odgovornost za iskanje primerne stanovanjske rešitve za mladega odraslega, ko odide.

Odrasli prosilci za azil v Grčiji so lahko nastanjeni v eni od naslednjih vrst nastanitev:

- taborišča na celini,
- centri za zaprti nadzor dostopa (CCAC) na otokih v vzhodnem Egejskem morju
- stanovanja in ustanove, ki jih upravljajo nevladne organizacije (NVO), kamor spadajo tudi stanovanja SILA (Supported Independent Living for Adults). To so posebni domovi, namenjeni mladim odraslim, ki so prej živeli v objektih SIL (Supported Independent Living). Ta stanovanja tem mladim pomagajo pri prehodu na samostojno življenje, kar je velik korak k samostojnosti.
- centri za pridržanje.

Za upravičence do mednarodne zaščite obstaja poseben program, namenjen spodbujanju njihovega vključevanja v grško družbo (imenovan HELIOS). Tukaj je povzetek njegovih ključnih elementov:

- Integracijski tečajji: Integracijski tečajji se izvajajo v učnih centrih za integracijo po vsej Grčiji. Ti tečajji trajajo 6 mesecev in zajemajo različne module, vključno z:
 - Učenje grškega jezika: Učenje grškega jezika, ki upravičencem pomaga pri učinkovitem sporazumevanju.
 - Kulturna usmerjenost: Grška kultura in običaji: seznanjanje z grško kulturo in običaji.
 - Pripravljenost na delo: Pripravljenost za zaposlitev: opremljanje posameznikov z veščinami in znanjem, potrebnim za zaposlitev.
 - Življenjske spretnosti: V Grčiji so na voljo praktične spretnosti, potrebne za vsakdanje življenje.
- Podpora za nastanitev: Program upravičencem pomaga pri zagotavljanju samostojne nastanitve:
 - Zagotavljanje finančne podpore za stroške najema in vselitve.
 - Pomoč pri mreženju pri iskanju ustreznih lastnikov stanovanj.

- Podpora pri zaposlovanju: Individualna podpora je namenjena izboljšanju zaposljivosti:
 - Svetovanje in usmerjanje pri iskanju zaposlitve.
 - olajšanje dostopa do certifikatov, povezanih z delom.
 - vzpostavljanje stikov z zasebnimi delodajalci, ki želijo zaposliti osebe z mednarodno in začasno zaščito.
- Ozaveščanje gostiteljske skupnosti: Za spodbujanje razumevanja in vključevanja dejavnosti vključujejo organizacijo delavnic, dogodkov in dejavnosti, ki združujejo gostiteljsko in gostujočo skupnost.

Zaposlovanje

Prosilci za azil lahko začnejo delati šest mesecev po tem, ko zaprosijo za mednarodno zaščito. Ko je oseba priznana kot begunec ali dobi status subsidiarne zaščite, ima enake pravice do dostopa do trga dela kot grški državljani, ta dostop pa je zagotovljen samodejno.

Za sklenitev pravne pogodbe so potrebni nekateri dokumenti, na primer:

- ↳ Davčna registrska številka (AFM)
- ↳ Registracijska številka zavarovanja (AMKA) ali PAAYPA številka začasnega zavarovanja in zdravstvenega zavarovanja tujca (Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού)
- ↳ in ne pozabite, da potrebujete tudi bančni račun!

Zdravstveno varstvo

Prosilci za azil skupaj s kartico prosilca za azil prejmejo tudi številko PAAYPA (številka začasnega zavarovanja in zdravstvenega zavarovanja tujca). To jim omogoča brezplačno zdravstveno oskrbo, zdravlila, bolnišnično zdravljenje in psihiatrično oskrbo, če je to potrebno. Če pa se prosilec za azil odzame pravica do bivanja v državi, postane PAAYPA neveljavna in je ni mogoče uporabiti.

Upravičenci do mednarodne zaščite imajo enak dostop do zdravstvenega varstva kot državljani države.

Socialna pomoč

Upravičenci do mednarodne zaščite, tako begunci kot upravičenci do subsidiarne zaščite, imajo pod določenimi pogoji dostop do socialnega varstva.

Na voljo so različne vrste socialnih prejemkov. Tukaj so nekatere od njih:

- 1. Družinski dodatek:** Družine, ki v Grčiji živijo pet let brez prekinitve zakonitega prebivanja, lahko prejmejo ta dodatek.
- 2. Dodatek za matere samohranilke:** Matere samohranilke lahko dobijo ta dodatek, če lahko dokažejo svoje družinske razmere z dokumenti, kot so dokumenti o razvezi, mrliški list ali rojstni list.
- 3. Otroški dodatek:** Ta je namenjen beguncem ali osebam s statusom subsidiarne zaščite in jim pomaga preživljati njihove otroke.

4. **Prispevek ob rojstvu otroka:** Za vsakega otroka, rojenega v Grčiji, lahko matere, ki živijo v Grčiji, prejmejo 2.000 EUR. Državljeni tretjih držav morajo imeti 12 let stalnega bivanja, da so upravičeni do pomoči.
5. **Nadomestila za invalidnost:** Finančna podpora za invalide.
6. **zajamčeni minimalni dohodek:** ta program zagotavlja denar posameznikom in gospodinjstvom, ki ne zaslužijo dovolj denarja. Znesek je odvisen od velikosti gospodinjstva.

V Grčiji obstaja nekaj organizacij, ki otrokom brez spremstva pomagajo pri pozitivnem prehodu v odraslost - tukaj je nekaj idej, kje lahko dobite podporo in nasvete!

1. Mednarodni reševalni odbor Hellas

Naslov/mesto/območje: Zalokosta 4, 10671, Atene

Te storitve so namenjene pomoči posameznikom pri različnih vidikih njihovega poklicnega razvoja in zaposlitvenih ciljev. V nadaljevanju so predstavljene vse omenjene storitve:

- a) **Podpora podjetništvu:** Ta storitev vključuje svetovanje in usposabljanje posameznikov, ki želijo ustanoviti lastno podjetje.
- b) **Karierno svetovanje:** Karierno svetovanje je namenjeno pomoči posameznikom pri sprejemanju informiranih odločitev o njihovi poklicni poti.
- c) **Podpora iskalcem zaposlitve:** Ta storitev se osredotoča na pomoč ljudem pri iskanju zaposlitve. Vključuje lahko iskanje zaposlitve, pripravo življenjepisa, pripravo na razgovor in povezovanje posameznikov z delovnimi mesti ali potencialnimi delodajalci.
- d) **Ponovna vključitev na trg dela:** Nekateri osebe so morda že nekaj časa zunaj trga dela in potrebujejo podporo za uspešno ponovno vključitev na trg dela.
- e) **Ponovna vključitev v izobraževanje:** Za tiste, ki se želijo vrniti v formalno ali neformalno izobraževanje, se lahko zagotovi podpora za premostitev vrzeli med prejšnjim izobraževanjem in sedanjimi ali prihodnjimi poklicnimi cilji. To lahko vključuje ugotavljanje potrebnih kvalifikacij ali programov usposabljanja.
- f) **Splošno opolnomočenje:** Pri tem gre za opremljanje posameznikov z veščinami in viri, potrebnimi za premagovanje ovir, s katerimi se lahko soočajo pri iskanju zaposlitve ali izobraževanja.

2. ADAMA Zavod za zaposlovanje

Spletna stran: <https://adamajobcenter.crs.org/>

Poslanstvo zaposlitvenega centra ADAMA je izboljšati dostop beguncev do grškega trga dela, hkrati pa delodajalcem olajšati iskanje raznolike delovne sile in ustvariti bolj vključujoče delovno mesto. Center ADAMA, ki se nahaja v središču Aten, zagotavlja osebne in spletne storitve, ki priseljencem in prosilcem za azil pomagajo pri vključevanju v lokalno družbo. Njihove storitve vključujejo svetovanje pri iskanju zaposlitve, izdelavo življenjepisa, pomoč pri izdaji dokumentov, pripravo na razgovor in dostop do jezikovnih tečajev, kot so tečaji grškega jezika prek partnerstva z drugimi organizacijami, posredovanje pri javnih službah in usklajevanje kvalifikacij priseljencev z zaposlitvenimi možnostmi.

Spletna platforma adamajobcenter.crs.org je zasnovana uporabniku prijazno in delodajalcem služi kot orodje za iskanje ustreznih kandidatov za prosta delovna mesta, iskalcem zaposlitve pa kot orodje za iskanje in prijavo na ta delovna mesta.

Platforma ne povezuje le iskalcev zaposlitve in delodajalcev, temveč zagotavlja tudi informacije o seminarjih in delavnicah za usposabljanje. Namen teh usposabljanj je begunce opremiti z dodatnimi znanji in spretnostmi za grški trg dela. Platforma ponuja tudi jezikovne vire, povezane z zaposlitvijo, ki posameznikom pomagajo pridobiti osnovno jezikovno znanje, povezano z zaposlitvijo.

Spletna platforma nadgrajuje storitve, ki jih ponuja center ADAMA, in pomaga na različne načine, med drugim:

- Priprava življenjepisov in potrebnih dokumentov za prijavo.
- Povezovanje priseljencev z določenimi prostimi delovnimi mesti in priprava na razgovor.
- nudenje svetovanja in podpore med delom.
- Zagotavljanje možnosti izobraževanja o temah, kot so pravice zaposlenih, plačne lestvice, poklicna etika in možnosti otroškega varstva za zaposlene starše.

Postopek dostopa do njihovih storitev za zaposlovanje običajno vključuje prijavo upravičenc v center, bodisi neposredno, prek napotnic ali s klicem na telefonsko številko za pomoč uporabnikom. Jezikovno govoreči uradnik oceni njihov profil, po potrebi pomaga pripraviti življenjepis in začne postopek iskanja zaposlitve. Če je ovira znanje informacijske tehnologije ali znanje jezika, mu uradniki za zaposlovanje pomagajo pri iskanju zaposlitve.

3. Stepping Stone

Program vodi lokalna nevladna organizacija METAdrasi, katere cilj je pomagati prosilcem za azil in priseljencem pri vključevanju v grško družbo. To dosegajo z zagotavljanjem poklicnega svetovanja, pomočjo posameznikom pri razvijanju njihovih poklicnih spretnosti in spodbujanjem njihove enakopravne udeležbe na trgu dela. Poleg tega METAdrasi ponuja tečaje grškega in angleškega jezika, da bi dodatno podprli upravičence tega projekta.

Udeleženci programa prejmejo pomoč v različnih oblikah, med drugim:

1. pomoč pri oblikovanju življenjepisa.
2. Priprava na razgovore za službo.
3. Smernice o učinkovitih tehnikah iskanja zaposlitve.
4. priložnosti za mreženje z drugimi.

Te storitve so na voljo v angleškem in grškem jeziku.

Italija

Nastanitev in materialni pogoji za sprejem

V Italiji obstajajo različne vrste sprejemnih centrov, kot so CAS (centri za izredni sprejem), prvi vladni centri in SAI (centri za sprejem prosilcev za azil in beguncev druge stopnje). Otroci brez spremstva so lahko nastanjeni v družinah ali posebnih objektih, ki vključujejo objekte SAI, pa tudi druge strukture.

Sistem za sprejem in integracijo (Sistema di Accoglienza ed Integrazione, SAI) je odgovoren za sprejem otrok brez spremstva (pod določenimi pogoji tudi po tem, ko postanejo polnoletni), oseb z mednarodno zaščito in prosilcev za mednarodno zaščito, če so na voljo prosta mesta.

Sistem SAI je sestavljen iz majhnih sprejemnih centrov, ki nudijo pomoč in storitve vključevanja. Lokalni organi in organizacije civilne družbe, kot so nevladne organizacije, v sodelovanju vodijo projekte SAI.

Ko otroci postanejo polnoletni, lahko ostanejo v sprejemnih centrih za prosilce za azil in begunce druge stopnje, dokler ni sprejeta dokončna odločitev o njihovi prošnji za azil. Poleg tega lahko UAM, ki potrebujejo podporo za uspešno vključitev v družbo, pod posebnimi pogoji ostanejo do 21. leta starosti. O tem odloča specializirano sodišče na podlagi ocene posameznikovega položaja in potrebe po podaljšanju podpore.

Če je otroku brez spremstva odobrena mednarodna zaščita, lahko v SAI ostane dodatnih

6 mesecev. V nekaterih primerih lahko otroci brez spremstva prejmejo „upravno podaljšanje namestitve“. To podaljšanje se lahko odobri iz različnih razlogov, kot so nerešene prošnje za azil, nerešene pravne zadeve, zdravstveni razlogi, ranljivost ali posebne potrebe, v ustanovah pa lahko ostanejo ves čas trajanja podaljšanja.

Med bivanjem v objektih SVI lahko še naprej koristijo storitve, ki jih zagotavlja sistem SVI, vključno z nastanitvijo, zdravstveno oskrbo, socialno in psihološko pomočjo, jezikovnimi tečaji, pravnim svetovanjem in podporo pri vključevanju.

Trajanje upravnega podaljšanja je odvisno od posebnih okoliščin vsakega primera. Odobri se lahko za določeno obdobje, v nekaterih primerih pa so možna dodatna podaljšanja, zlasti če razlogi za podaljšanje še vedno obstajajo.

Cilj je reševati pravne in dokumentacijske težave ljudi, ki so v sistemu SAI. To lahko pomeni, da jim pomagamo pri prošnjah za azil ali reševanju drugih pravnih vprašanj, zaradi katerih so morali dlje časa ostati v azilnem domu. Ko so vsi problemi rešeni, se lahko osebe umaknejo iz zavodov SAI in preidejo v bolj samostojne življenjske prostore. To lahko vključuje iskanje zaposlitve, zagotavljanje stanovanja in vključevanje v širšo skupnost.

Mladoletnikom brez spremstva, ki postanejo polnoletni in dobijo upravno podaljšanje namestitve, dostop do azilnega doma pomaga zagotoviti stabilnost in podporo v kritičnem obdobju prehoda. Priznava edinstvene izzive, s katerimi se ti posamezniki lahko soočajo, in si prizadeva zagotoviti njihovo dobro počutje, ko se približujejo večji neodvisnosti in samozadostnosti.

Smernice za sprejemne centre za prosilce za azil in begunce na drugi stopnji (SAI) opisujejo

celovit sklop dejavnosti in storitev, namenjenih mladoletnikom brez spremstva. Prednostno obravnavajo njihovo varnost, dobro počutje in uspešen prehod v odraslost, hkrati pa priznavajo pomen individualne oskrbe in podpore.

Pri odraslih je zagotavljanje storitev drugačno in je odvisno tudi od kraja prebivališča in pravnega statusa:

Prosilci za azil, ki so nastanjeni v centrih CAS in centrih prve vlade, so deležni naslednjih storitev:

- **Kritje osnovnih potreb:** V te potrebe spadajo osebna higiena, žepnina in telefonska kartica v vrednosti 5 EUR.
- **Izobraževalna podpora:** V okviru tečajev italijanskega jezika se prebivalci učijo jezika in se lažje vključujejo v lokalno skupnost.
- **Orientacijske storitve:** V okviru teh storitev so prebivalci seznanjeni z lokalnimi storitvami, ki lahko vključujejo smernice za dostop do zdravstvenega varstva, izobraževanja, pravne pomoči in drugih bistvenih storitev.
- **Psihološka podpora.**
- **Storitev pravnega informiranja:** Ljudje prejmejo informacije o svojih pravnih pravicah in postopkih, vendar ni nujno, da imajo pravnega zastopnika.

Objekti SAI:

Prosilci za azil, ki so nastanjeni v ustanovah SAI, so deležni storitev „prve stopnje“: storitev materialnega sprejema, zdravstvenega varstva, socialne in psihološke pomoči, jezikovno- kulturnega posredovanja, tečajev italijanskega jezika ter pravnih in lokalnih orientacijskih storitev.

Upravičenci do mednarodne ali subsidiarne zaščite so deležni dodatnih storitev (t. i. storitev druge stopnje), ki vključujejo vključevanje, iskanje zaposlitve, poklicno usmerjanje in poklicno usposabljanje.

Zaposlovanje

Prosilci za azil lahko začnejo delati 60 dni po vložitvi prošnje za azil.

Upravičenci do mednarodne zaščite imajo pravico do iskanja zaposlitve v Italiji in so pri tem obravnavani enako kot italijanski državljani. To pomeni, da imajo dostop do trga dela in se lahko potegujejo za delovna mesta v različnih sektorjih, pri čemer zanje veljajo enaki zakoni in predpisi o zaposlovanju kot za italijanske državljane. Prav tako imajo pravico do samozaposlitve, kar jim omogoča ustanavljanje lastnih podjetij ali delo kot samostojni podjetniki. V Italiji se lahko registrirajo pri poklicnih združenjih: ta registracija se pogosto zahteva za posameznike, ki opravljajo določene poklice ali obrti, in jim zagotavlja, da lahko nadaljujejo poklicno pot na izbranem področju. Imajo možnost dostopa do programov poklicnega usposabljanja, ki lahko vključujejo poklicno usposabljanje, razvijanje spretnosti in druge izobraževalne pobude, namenjene izboljšanju njihove zaposljivosti. Da bi posodobili svoje spretnosti in znanje ter tako zagotovili konkurenčnost na trgu dela, se lahko udeležijo obnovitvenih tečajev. Prav tako imajo lahko priložnost vključiti se v

programe usposabljanja na delovnem mestu, kjer pridobivajo praktične izkušnje in se usposabljujejo med delom v določeni panogi ali na določenem delovnem mestu. Nazadnje lahko obiščejo zaposlitvene centre v Italiji, ki iskalcem zaposlitve nudijo vrsto storitev, ki lahko vključujejo pomoč pri iskanju zaposlitve, poklicno svetovanje in informacije o zaposlitvenih možnostih.

Zdravstveno varstvo

Prosilci za azil in upravičenci do mednarodne zaščite v Italiji se morajo registrirati pri nacionalni zdravstveni službi (NHS).

Tukaj je pregled zdravstvene podpore in tudi tega, kaj morate storiti, da si zagotovite storitve:

- ↳ **Registracija:** Prosilci za azil se morajo prijaviti pri nacionalni sanitarni službi na sedežu lokalnega zdravstvenega urada glede na kraj bivanja.
- ↳ **Kartica zdravstvenega zavarovanja:** Po registraciji dobijo evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja (TEAM), ki ustreza trajanju njihovega dovoljenja.
- ↳ **Zdravstvene storitve:** Registrirani prosilci za azil so upravičeni do različnih zdravstvenih storitev, kot so:
 - Izbira splošnega zdravnika s seznama za brezplačne zdravniške obiske, vključno z obiski na domu.
 - Izbira pediatra za otroke.
 - Dostop do babiških in ginekoloških obiskov brez zdravniške napotnice.
 - Brezplačna hospitalizacija v javnih bolnišnicah in nekaterih zasebnih bolnišnicah s subvencijami.
 - Posebna medicinska pomoč na zahtevo zdravnika ali pediatra.
 - Oprostitev plačila zdravstvenih storitev, če dokažete, da ste v finančni stiski.
 - Pravila se razlikujejo glede na regijo.
 - Običajno ta oprostitev velja približno dva meseca po vložitvi prošnje za azil.
- ↳ **Podaljšanje izvetja:** V nekaterih regijah lahko prosilci za azil po začetnem obdobju izgubijo pravico do izvetja, če so razvrščeni kot «neaktivni». V regijah, kot sta Piemont in Lombardija, pa oprostitev velja, dokler ne morejo delati. Če jo želijo ohraniti, se morajo prijaviti na zavodih za zaposlovanje.

Za upravičence do mednarodne zaščite:

- ↳ **Registracija:** Osebe z mednarodno zaščito, vključno z nacionalno zaščito, se morajo registrirati tudi pri nacionalni zdravstveni službi.
- ↳ **Enako obravnavanje:** Imajo enake pravice in obveznosti kot italijanski državljani glede prispevkov za zdravstveno varstvo in pomoči.
- ↳ **Spremenljivost izvetja:** Dostop do zdravstvenega varstva se lahko po regijah zelo razlikuje, zlasti v zvezi z oprostitvami plačila stroškov.

- **Podaljšanje izvetja:** Samo nekatere regije, kot sta Furlanija-Juljska krajina in Apulija, podaljšajo izvetje, dokler upravičenci do mednarodne in nacionalne zaščite ne najdejo zaposlitve.

Obstaja nekaj organizacij, ki lahko otrokom brez spremstva pomagajo pri pozitivnem prehodu v odraslost. Te organizacije jim lahko nudijo podporo in jim pomagajo najti novo bivališče ali pa ostanejo v ustanovi, kjer se lahko še vedno pogovarjajo s socialnimi delavci.

1. Polo Sociale Integrato Palermo

Spletna stran: <https://www.facebook.com/PoloSocialePaNaslov/mesto/regija>: via Monfenera 134, Palermo

Organizacija ponuja storitve za orientacijo pri iskanju zaposlitve, katerih cilj je zagotoviti informacije, vire in smernice, ki iskalcem zaposlitve pomagajo učinkovito krmariti po trgu dela.

Tukaj je seznam storitev, ki jih ponujajo:

- ✓ Delavnice in usposabljanja
- ✓ Individualna srečanja s kariernimi svetovalci ali trenerji za zaposlitev:
- ✓ Pomoč tolmača
- ✓ Razumevanje trga dela
- ✓ Ugotavljanje prednosti in spretnosti
- ✓ Razvoj strategije iskanja zaposlitve
- ✓ Pisanje življenjepisa
- ✓ Priprava na razgovor
- ✓ Viri za iskanje zaposlitve
- ✓ Strategije mreženja

2. Sportello Busy Marsala

Spletna stran: <https://progettobusy.it>

Naslov/mesto/regija via Omero 5, Marsala (TP)

Storitev je sestavljena iz centra, ki nudi pravno svetovanje, pomoč pri nastanitvi in orientaciji, poklicno orientacijo ter podporo pri vpisu v šolo in zdravstvenih storitvah. Poleg urada v Marsali so bili uradi tudi v mestih Palermo, Corleone, Pantelleria in Siracusa.

3. Socialna zadruga Moltivolti

Spletna stran: <https://moltivolti.org/>

Naslov/mesto/območje: Puglia, 21 - Palermo

Moltivolti je ustanovila skupina 14 ljudi iz 8 različnih držav - Senegala, Zambije, Afganistana,

Bangladeša, Francije, Španije, Gambije in Italije -, ki od tega dne dalje izvajajo projekt, zasnovan in strukturiran tako, da ponuja dostojanstvo, državljanstvo in vrednost, ki izhaja iz raznolikosti.

Restavraciji in prostoru za coworking se od leta 2021 pridružujejo še trije prostori, ki z drugačno, a dopolnilno ponudbo promovirajo isti univerzum vrednot: kavarna-bar Altrove, sladoledarna Barconi in penzion Sopra. Moltivolti kot socialno podjetje izvaja različne projekte z večplastnim pristopom. Ti projekti vključujejo:

- 1. Vključevanje delavcev:** Moltivolti je zavezan k spodbujanju vključevanja posameznikov iz ranljivih okolij v delovno silo. V ta namen ponuja pripravništva in te posameznike neposredno vključuje v procese podjetja.
- 2. Krepitev neformalnih omrežij:** Aktivno si prizadevajo za krepitev in izkoriščanje potenciala teh omrežij.

Slovenija

Nastanitev in materialni pogoji za sprejem

Otroci brez spremstva so lahko nastanjeni v Azilnem domu v Ljubljani ali v Študentskem domu v Postojni. Če pred koncem šolskega leta dopolnijo 18 let, lahko do konca šolskega leta bivajo v Študentskem domu Postojna. Odrasli prosilci za azil so nastanjeni v Azilnem domu v Ljubljani in njegovih treh izpostavah.

Osebe z mednarodno zaščito morajo zapustiti sprejemne centre (razen Študentskega doma Postojna) v 15 dneh po pridobitvi statusa azila.

Morda bodo morali podpisati pogodbo o vključevanju: za zaposlene, ki ne potrebujejo finančne pomoči ali nastanitve, pogodbe o vključevanju morda ne bodo potrebne. Tisti, kinimajo zaslужka, pa morajo pogodbo podpisati, če želijo prejeti finančno pomoč za nastanitev.

To velja eno leto po pridobitvi statusa azila. Vendar se lahko podaljša za dodatno leto, če se udeležijo vsaj 80 % brezplačnega usposabljanja iz slovenskega jezika in kulture ter mesečno obiskujejo svojega delavca za primer. Dodatno podaljšanje je mogoče na podlagi zdravstvenih ali drugih utemeljenih razlogov. Finančna pomoč krije najemnino za nastanitev in s tem povezane stroške. Najvišji mesečni znesek je odvisen od okoliščin posameznika, pri čemer se razlikuje za samske osebe in družine. Če imajo upravičenci dovolj denarja za preživljanje, morajo plačati svoj delež stanovanjskih stroškov v integracijski hiši ali drugje.

V prvem letu po pridobitvi statusa se lahko denarna pomoč nadomesti z brezplačno nastanitvijo v integracijskih hišah, ki jih zagotavlja UOIM (Zavod za varstvo nepremične kulturne dediščine Slovenije).

Študenti v Sloveniji, ki nimajo staršev ali zakonitih skrbnikov, lahko prejemajo pomoč do konca šolanja, vendar ne po dopolnjenem 26. letu starosti, če so pridobili status študenta v enem letu od podpisa pogodbe o vključitvi.

Nevladne organizacije, kot je Slovenska filantropija, imajo pomembno vlogo pri pomoči prosičcem za azil in osebam z mednarodno zaščito pri iskanju stanovanja in drugih vidikih vključevanja.

Zaposlovanje

Prosilci za azil v Sloveniji dobijo pravico do dostopa na trg dela devet mesecev po vložitvi prošnje. Ko pridobijo to pravico, lahko iščejo samozaposlitev ali zaposlitev brez dodatnih zahtev, kot je delovno dovoljenje.

Po devetih mesecih lahko prosilci za azil dostopajo tudi do poklicnega usposabljanja, čeprav se mnogi raje najprej zaposlijo.

Osebe z mednarodno zaščito in njihovi združeni družinski člani imajo prost dostop do trga dela v Sloveniji.

Lahko se zaposlijo, samozaposlijo ali delajo, ne da bi jim bilo treba pridobiti posebno delovno dovoljenje ali izpolnjevati dodatne zahteve.

Ta dostop do trga dela velja enako za begunce in upravičence do subsidiarne zaščite.

Podpora pri zaposlovanju: V praksi nevladne organizacije prosilcem za azil pomagajo tudi pri iskanju zaposlitve. Na zavodih za zaposlovanje v Ljubljani in Mariboru je zaposleno tudi posebno osebje, ki je odgovorno za prosilce za azil in druge migrante. Program usposabljanja na delovnem mestu je bil prilagojen njihovim potrebam kot upravičencem, z daljšim trajanjem in imenovanimi mentorji, ki jim pomagajo. Pripravljen je bil slovar osnov slovenskega jezika, potrebnega za delo, ki je upravičencem v pomoč pri prizadevanjih za zaposlitev.

Zdravstveno varstvo

Prosilci za azil imajo pravico do nujne zdravstvene oskrbe, vključno z nujno medicinsko pomočjo, zobozdravstveno oskrbo in zdravstveno oskrbo za ženske. Otroci in študenti do leta starosti imajo enake pravice do zdravstvenega varstva kot drugi zavarovanci v Sloveniji.

Upravičenci do mednarodne zaščite so vključeni v obvezno zdravstveno zavarovanje. Slovenski zdravstveni sistem obsega obvezno in dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Obvezno zdravstveno zavarovanje krije del stroškov zdravljenja. Integracijski uradniki spodbujajo upravičence, naj se prijavijo za dopolnilno zdravstveno zavarovanje in se tako izognejo visokim stroškom za zdravila in zdravljenje.

Posamezniki, ki prejemajo denarno socialno pomoč (kar je večina upravičencev ob pridobitvi statusa), ne potrebujejo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, da bi imeli vse pravice do zdravstvenega varstva.

Otroci upravičenci imajo ugodnejše zdravstvene pogoje in jim dopolnilno zdravstveno zavarovanje ni potrebno do 18. leta (ali do 26. leta, če se šolajo).

Za premostitev jezikovnih ovir je bil izdan priročnik z naslovom „Večjezična pomoč za boljšo komunikacijo v zdravstvu“, ki upravičencem pomaga pri dostopu do zdravstvenih storitev. V začetni fazi po pridobitvi statusa pomagajo tudi uradniki za integracijo in nevladne organizacije.

Socialna pomoč

Upravičenci do mednarodne zaščite lahko prejemajo socialne prejemke v okviru nacionalnega sistema socialne varnosti v Sloveniji. Med osebami s statusom begunca in osebami s subsidiarno zaščito glede socialnih prejemkov ni razlik. Na vašem območju je poseben kraj, ki se imenuje Center za socialno delo in je zadolžen za pomoč osebam, ki potrebujejo dodatno podporo.

- 1. Finančna podpora:** osebe, ki pridejo v Slovenijo in potrebujejo pomoč, lahko dobijo nekaj dodatnega denarja. Trenutno je to približno 421,89 EUR mesečno za eno osebo. Če nekdo dobi denar za pomoč na domu, je dodaten denar, ki ga dobi, lahko nekoliko manjši, približno 15 % manjši.
- 2. Dodatne ugodnosti:** Poleg dodatnega denarja so na voljo tudi drugi podporni ukrepi. Če imate otroke, lahko zanje prejmete dodaten denar ali pomoč, na primer pri obiskovanju vrtca.

Ni pomembno, kje v naši državi živite, saj vam Center za socialno delo nudi enako pomoč. V nekaterih mestih zagotavljajo dodatne ugodnosti. Toda če želite to dodatno pomoč, boste morali morali živeti v tem mestu.

Včasih se lahko pravila o tem, koliko pomoči lahko dobite, spremenijo. Zato je pomembno vedeti, kakšna so nova pravila.

Potrebujete dodatno pomoč?

Tukaj je mesto, kamor se lahko odpravite!

1. ISGLŠ POSTOJNA

Spletna stran <https://sgls.si> Naslov/mesto/regija Tržaška 36, 6230 Postojna

Ta posebna storitev pomaga številnim otrokom, ki so sami in živijo v Sloveniji. Imajo res izkušene odrasle, ki tem otrokom pomagajo na različne načine.

Odlična lastnost te storitve je, da se z otroki veliko pogovarjajo, zato jih zelo dobro poznajo. Vedo, kaj otroci potrebujejo, in jim pomagajo pri različnih stvareh.

Tudi ljudje, ki delajo z otroki, se zavedajo, kako pomembno je, da naredimo, kar je najboljše za otroke. Vedo, kako stvari delujejo, in če je kaj narobe, to povedo, da se lahko stvari izboljšajo.

Otroke učijo, da stvari počnejo sami in da so odgovorni. To pomeni, da jim pomagajo naučiti se sprejemati dobre odločitve in razumeti, kaj se zgodi, ko se odločijo.

Obstajajo pa tudi nekatere težave. Mnogi otroci mislijo, da je Slovenija le postaja na njihovi poti, zato jim je težko pomagati dlje časa, ker lahko odidejo. Prav tako nimajo vedno ljudi, ki bi znali prevajati jezike, zato se je včasih težko pogovarjati z otroki.

2. ISLOVENSKA FILANTROPIJA

Spletna stran <https://www.filantropija.org>

Slovenska filantropija je velika organizacija v Sloveniji, ki pomaga ljudem, ki se morajo preseliti v nov kraj. To počnejo že dolgo in so se naučili veliko dobrih načinov pomoči.

Pomagati so začeli v času velikih težav na Balkanu v 90. letih, ko je prihajalo veliko beguncev. Pomagajo tudi ljudem iz Ukrajine, ki pridejo v Slovenijo.

Pomagajo pri številnih stvareh, kot so svetovanje, izmenjava informacij in zavzemanje za pravice teh ljudi. Imajo celo programe, s katerimi jim pomagajo spoznati Slovenijo ter najti dom in zaposlitev.

Imajo tudi poseben prostor, kamor lahko ljudje hodijo čez dan, in pomagajo pri izobraževanju, na primer pri poučevanju slovenščine. Vse to, kar počnejo, je del velikega načrta, da bi ljudem pomagali, da se vključijo in dobro živijo v Sloveniji. Pomagajo pri pomembnih stvareh, kot so iskanje stanovanja, zaposlitev in razumevanje, kako stvari tukaj delujejo, na primer zdravstvene in socialne storitve.



Sofinancira
Evropska unija

Datum objave
Februar 2024